

Ўзганинг тер тўки, не умиллар билан йиққан пулини осонгина ўзлаштиришнинг «ҳадиси»ни олган Ф.Мўминов бу сафар ҳам ёлгон ваъдалари билан яна бир инсонни чўв туширади. Тошкентдан уй олишни мақсад қилган Акбар Тошев фирибгарнинг тузоғига қандай қилиб илиниб қолганини ўзи ҳам билмай қолди.

7 бет

Шомурод ўзининг одоб-ахлоққа эид хатти-ҳаракати билан нафақат йиғилганларнинг кайфиятини бузди, балки анчагина пул сарфлаб элнинг кўнглини олишга ҳаракат қилган синфдошини ҳам моддий жиҳатдан қўшимча чиқимга туширди. Табиийки, синган идиш-товоқларнинг пули тўй эгасининг гарданида туради.

9 бет

Mustaqillik huquq demakdir

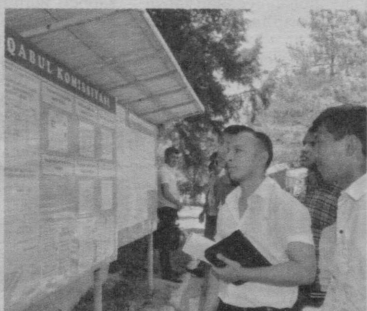
Ҳуқуқ

1997-йил 27-августдан чиқа бoshлаган

www.huquq-gazeta.uz

2014-йил 3-июл, №27 (912)

Билими бор синовдан ўтади

Бизга маълумки, мамлакатимиздаги барча олий таълим муассасаларига 2014-2015 ўқув йили учун ҳужжат қабул қилиш жараёни 20 июндан бошланган. Айни кунларда қизгин давом этаётган қабул жараёни Президентимиз Ислам Каримовнинг 2014 йил 30 апрелдаги "Республика олий таълим муассасаларига қабул қилиш тартибини янада такомиллаштириш тўғрисида"ги Қарори асосида ташкил этилаётган.

Республикаимизда ҳар бир шахснинг билим олиши, меҳнат қилиши ва эркин касб танлаши Конституцияимизда кафолатланган. "Таълим тўғрисида"ги Қонунга мувофиқ амалга оширилаётган таълим-тарбия жараёни ҳар бир ўғил-қизнинг орзу-интилошларини рўйба қилиши, ўзи хоҳлаган касбни танлаши, жамиятимизда муносиб ўрин эгаллашига имкон бермоқда.

Таъкидлаб ўтиш жоизки, бу йил абитуриентларни тест синовидан ўтказиш сифати ва ҳолислик даражасини янада

ошириш, уларнинг интеллектуал даражаси, дунёқараши ва мустақил фикрлаш қобилиятини баҳолашда бир қатор янгиликлар жорий этилди. 2014-2015 ўқув йилида олий таълим муассасаларининг бакалавриатига талабаларни қабул қилишда математика фани бўйича тест синовларига информатика ва ахборот технологиялари тааллуқли савол ҳамда топшириқлар берилди.

Чет тиллар шахсни шакллантириш ва унинг билим даражасини ошириш, глобал ахборот маконига фаол мулоқотга кири-

шиш, бошқа мамлакатларнинг маънавий бойликлари, илм-фан ютуқларидан ўз вақтида хабардор бўлиб боришда муҳим ўринга эга. Шу боис давлатимиз раҳбарининг 2012 йил 10 декабрдаги "Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори асосида бу йил тест синовлари тизимига 24 та таълим йўналишида чет тиллар бўйича тест синовлари жорий этилаётган.

Бугунги кунда дунё бўйлаб ахборот-коммуникация технологиялари жадал ривожланмоқда. Шу боис мамлакатимизда ахборот тизимлари ва компютер тармоқларини бошқариш, дастурий таъминот воситаларини ишлаб чиқиш бўйича халқаро стандартлар даражасидаги юқори малакали мутахассислар тайёрлашга ҳам алоҳида эътибор қаратилаётган.

Ўз муҳбиримиз

Тадбир

Жорий йилнинг 26-27 июнь кунлари Тошкентдаги «Шолик» меҳмонхонасида Ўзбекистон Республикаси Бosh прокуратурасининг халқаро-ҳуқуқий бўлими ва Европа Иттифоқининг «Ўзбекистонда суд-ҳуқуқ ислохотлари» Лойиҳаси ҳамкорлигида Нидерланд Қироллигининг амалиётчи мутахассис прокурор ҳамда судьялари иштирокида «Европа Иттифоқининг экстрадиция ҳамда жиноят ишлари бўйича халқаро ҳуқуқий ёрдам масалалари бўйича стандарт ва тамойиллари» мавзусида халқаро амалий семинар ўтказилди.

Халқаро амалий семинар

Олимжон ЖУРАЕВ

Бosh прокуратура бўлими бошлиғи ўринбосари

Семинарда қуйи прокуратураларнинг халқаро-ҳуқуқий масалалар бўйича катта ёрдамчилари, Олий суд, Адлия вазирлиғи ҳузуридаги Суд қарорларини ижро этиш, судлар фаолиятини моддий-техника жиҳатидан ва молиявий таъминлаш департаменти, Миллий хавфсизлик хизмати тергов бошқармаси, Ички ишлар вазирлиғи тергов бошқармаси, Тошкент шаҳар ИИББ ва Тошкент вилоят ИИБ тергов бўлимлари ходимлари ҳамда Тошкент Давлат юридик университетининг ўқитувчилари иштирок этди.

Нидерланд Қироллигидан таширф буюрган судья Вилма Х.Ван Бентем ҳамда прокурор Каспер Ван Дер Шафт семинар иштирокчиларини Европа Иттифоқи аъзо давлатлар ўртасида ҳамда Иттифоқнинг бошқа давлатлари билан экстрадиция ҳамда жиноят ишлари юзасидан ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш масалаларида ҳамкорликнинг қонуний асослари ва хусусиятлари тўғрисидаги тақдиротлари билан таништиришди. Хусусан, Нидерланд Қироллиги ваколатли органлари томонидан ушланган шахсни сўралаётган давлатга экстрадиция қилиш асослари сифатида бошқа ҳолатлар билан бир қаторда унинг сўралаётган жиноятга алоқадорлиги ҳамда айбилик масаласи ҳам текширилиши, шахс асоссиз ушлангани учун компенсация тўлаш амалиёти хусусида ҳам маълумот беришди.

Хорижий мутахассисларга эса Ўзбекистоннинг муҳокама қилинган масаладаги миллий тажрибаси ҳақида маълумот берилди.

Семинар давомида тингловчилар ва мартабали меҳмонлар ўртасида савол-жавоблар бўлиб ўтди, тақдиротчилар томонидан тайёрланган баҳсли ҳолатлар ечими юзасидан фикр алмашилди.

Ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишда жамоатчиликнинг ўрни

Юртимизда инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилишга энг долзарб масалалардан бири сифатида эътибор қаратиб келинмоқда. Зеро, ҳар қандай мамлакатнинг демократлашуви жараёнини англашувчи кўрсаткичлар, асосан инсоннинг ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш ва ҳимоялаш, биринчи гада эса уларни жиноий тажовузулардан ҳимояланиш даражаси билан белгиланади. Шу ўринда, содир этилган жиноят учун жазо муқаррарлигини таъминлаш айниқса муҳим аҳамият касб этишини алоҳида таъкидлаш лозим.

Маълумки, жиноят содир этганларни жазолаш масалаларига улардан қасд ёки ўч олиш сифатида эмас, балки бу шахсларни қайта тарбиялаш ва уларнинг ҳуқуқатворини кескин ўзгартиришга хизмат қилувчи омил сифатида қараб келинади. Аммо минг афсуслар бўлсинки, жиноят қўчасига кирганларни қайта тўғри йўлга солиш ва уларнинг ҳаётини таъминлашнинг ўзгартириш масалалари доимо ҳам қўтилган натижаларни бермаяпти. Бу борадаги ҳаракатлар эса ўзининг мантиқий ниҳоясини топмаяпти. Ҳозирги кунда Тошкент шаҳри бўйича ҳар йили жиноят содир этаётганларнинг тахминан 7-8 фоизини аввал ҳам жиноятга қўл урганлар ташкил этиши ушбу фикримиз

ҳаётини эканлигидан далolat беради.

Агар жиноятга жамият организмидан бир чипқон, яъни касаллик сифатида қарайдиган бўлсак, ҳар қандай касалликнинг даволашдан кўра, унинг келиб чиқиш сабабларини бартараф этиш фойдалир эканлиги ҳақидаги табобат ходимлари орасида кенг тарқалган мулоҳазаларни жиноятчиликнинг олдини олиш масалаларига ҳам татбиқ этиш нақадар ўринли эканлигини англаш мушкул эмас. Зеро, жиноят содир этган шахсни жазолаш эмас, балки жиноят содир этилишининг олдини олиш масаласининг аввалдан ҳал қилиниши муҳимроқ эканлиги бор ҳақиқатдир.

Шу боис ҳам, биз жиноят содир этган айбланувчига жазо тайинлаш амали-

ёти ҳақида эмас, балки муҳтарам Президентимиз таъкидлаганларидек, "инсон улғайиб, фаол турмушга киришиб, жиноят қилганда ёки қонунни буза бошлаганда бундай салбий ҳолатларга қарши курашгандан кўра, аввалбошдан бундай қонунбузлишларнинг олдини олиш, ҳуқуқбузарлик қилган инсон ҳали ёш, дунёқараши ва ҳуқуқий онги эндигина шаклланаётган, қонунларга итоат қилувчи киши қилиб тарбиялаш мумкин бўлган пайтда аниқ мақсадни кўзлаб, унинг тарбияси билан шугулланиш зарур"лиги ҳақида сўз юритмоқчимиз. Зеро, бу масаланинг ҳал этилиши прокуратура органлари, бутун ҳуқуқий тизимимиз ва умуман, жамиятимиз учун асосий фаолият йўналиши бўлмоғи керак.

Жиноят, дея аталмиш иллат бола туғилиши билан унга йўлдош бўлиб йлашмайди. Балки унинг кейинчалик улғайиш баробарида қандай шароитда тарбия олишга тўғридан-тўғри боғлиқ бўлади. Дону халқимиз "Қуш уясида қўرғанин қилади", деганидек, содир этиладиган жиноятларнинг таҳлили шуни кўрсатади-

Мирзохид ОБИДОВ,
Тошкент шаҳар прокурори

ки, уларни содир этган шахсларнинг ақсариёти носоглом оила муҳити ва жамоаларда тарбияланганлар, ўсиб-улғайганлар улғишга тўғри келади.

Жамиятда жиноятчиликнинг олдини олиш шартли равишда икки турга бўлиш мумкин. Булар жиноятларнинг умумий тарзда олдини олиш ва жиноятларнинг олдини олишнинг мақсус кўри-нишдир.

Жиноятларнинг олдини олишнинг мақсус кўрилиши бевосита ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар (ички ишлар органлари, прокуратура, адлия ва бошқа идоралар) томонидан амалга оширилса, жиноятларни умумий тарзда олдини олиш жамият барча бўғинларининг (оила, таълим-тарбия, табиётий муассасалари, ўзини ўзи бошқариш органлари, жамоат ташкилотлари ва бошқалар) фаол иштироки орқали амалга оширилади.

[Давоми 3-бетда]

Одам савдоси бутун жаҳонни ташвишга солаётган жиддий муаммолардан бири бўлиб қолди. Афсуски, бу муаммо юртимизни ҳам четлаб ўтаётгани йўқ. Алдов ва фирибгарлик қурбонига айланаётганлар ҳамон учраб турибди. Бу эса биздан доимий оғоҳлик ва ҳушёрлик талаб қилади. Шу боис Хоразм вилоят прокуратураси органлари томонидан Ўзбекистон Республикасининг "Одам савдосига қарши курашиш тўғрисида"ги Қонуни ижроси қатъий назоратга олинган.

Жиддий ёндашмоқ зарур

Султонбой ҒАЙБИЕВ,
Хоразм вилоят прокуратураси
бўлим бошлиғи

Мамлакатимизда инсон тақдири, ҳаёти, шаъни, қадр-қиммати, эркинлиги ва бошқа дахлсиз ҳуқуқлари олий қадрият ҳисобланади. Бош Қонунимизга мувофиқ, ҳеч бир фуқаро қийноққа солинмаслиги ҳамда унинг қадр-қиммати камситилмаслиги, зўравонлик ва шайқасизлик каби ҳолатларга йўл қўйилмаслиги кафолатланган. Ушбу ҳуқуқий кафолатлар амалда тўлиқ ифодасини топиши учун изчил чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Шунингдек таъкидлаш кераки, "Одам савдосига қарши курашиш тўғрисида"ги Қонунда жиноят оқибатларини минималлаштиришнинг самарали ҳуқуқий механизми ҳам белгилаб берилган. Одам савдосидан жабрланганларни нормал ҳаёт тарзига қайтариш, жиноий тажовуз туфайли ижтимоий-маиший шароити оғирлашган шахсларнинг ҳуқуқбузарликлар содир этишига йўл қўймаслик, уларнинг ижтимоий реабилитациясига ихтисослашган муассасалар ташкил этиш масаласи ечимини топти.

Таъкидлаш жоизки, одам савдоси билан боғлиқ жиноятларнинг олдини олиш, унинг оғир оқибатларидан аҳоли хабардорлигини ошириш мақсадида вилоят прокуратураси ва вилоят ҳудудий идоралараро комиссиясининг ташаббуси билан ҳуқуқий муҳофаза қилувчи идоралар ҳамда жамоат бирлашмалари ҳамкорлигида мунтазам равишда тарғибот ва тушунтириш тадбирлари ўтказиб келинмоқда. Хусусан, "Тасвирий ойна" ижодий уюшмаси томонидан ишлаб чиқилган "Одам савдосидан оғоҳ бўлинг!", "Адашманг, тўғри йўлни танланг!" мавзусидаги 109 донна баннер аҳоли гавжум ҳудудларда жойлаштирилган бўлиб, ушбу мавзу акс эттирилган 240 дан зиёд плакат ва букетлар ҳам тарқатилган.

Одам савдоси билан боғлиқ жиноятлар асосан фуқароларнинг катта миқдорда иш ҳақи ваъда қилиб, четга олиб кетилиши оқибатида содир этилаётганини ҳисобга олган ҳолда, аҳолининг бандлиги масаласига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Хоразм вилоят меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармасининг маълумотларига кўра, банд бўлмаган аҳолини иш билан таъминлаш мақсадида 2014 йил учун виллоятда 60167 та янги иш ўринлари яратиш бўйича дастур тасдиқланиб, жорий йилнинг биринчи чорагида 13176 та янги иш ўринлари яратилган. Шунингдек, 8 мартаба бўш иш ўринлари ярмаркаси ўтказилиб, уларда 440 та корхона ва ташкилотлар 2906 та бўш иш ўринлари билан қатнашган. 290 нафар фуқарога ишга жойлаштириш учун йўланма берилган.

Вилоят соғлиқни сақлаш муассасалари томонидан узоқ муддат хорижда бўлиб қайтган, одам савдосидан жабрланган фуқароларни тиббий кўриқдан ўтказиш, даволаш ва соғлигини тиклашга қаратилган чоралар қўриб борилапти. Жумладан, жорий йилнинг биринчи чорагида хорижда бўлиб қайтган 533 нафар фуқаро тиббий кўриқдан ўтказилиб, амбулатор шароитда даволанишга муҳтож 61 нафар ва стационар шароитда 5 нафар фуқаро соғломлаштирилган.

Хоразм вилояти ҳуқуқий муҳофаза қилувчи органлари томонидан одам савдоси жиноятларини фош этиш борасида амалга оширилган тадбирлар натижасида 6 та жиноят иши қўзғатилган. Жиноят ишлари бўйича вилоят судлари томонидан шу даврда бу тоифадаги жиноятларни содир этган 4 нафар шахсга нисбатан 2 та жиноят иши қўрилиб, жазо муқаррарлиги таъминланган.

Республика комиссияси қарорларида ҳудудий комиссияларга аҳоли ўртасида одам савдоси жиноятлари, унинг оғир оқибатлари ҳақида тушунтириш ва тарғибот ишларини жадаллаштириш, бунда оммавий ахборот воситалари, айниқса, шахар-туманлар мекёсидаги матбуот хизматида кенг фойдаланиш каби вазифалар юклатилган. Бирок, бу вазифаларни бажариш айрим комиссиялар томонидан етарли даражада ташкил қилинмаган.

Ўрганиш натижалари бўйича аниқланган қонунбузилишлар, унинг келиб чиқиш сабаблари ва бунга икмоният яратиб бераётган шарт-шароитларни бартараф этиш юзасидан вилоят ИИБ ҳамда меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бошқармалари бошлиқлари номига тақдирнома киритилди, вилоят ҳокими номига ахборот хати юборилди.

Одам савдоси жинояти тўғрисида тўғри инсоният тарққетишга қарши қаратилган экан, ушбу турдаги жиноятларнинг олдини олиш, унга қарши курашиш асосий вазифамиз бўлиб қолаверади.

Қишлоқдаги қабул

Юртбошимиз томонидан белгилаб берилган устувор вазифалар ҳамда Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг кўрсатмаларига асосан Самарқанд вилоят прокуратураси органлари томонидан фуқароларнинг ҳар бир мурожаати билан ишлаш, ариза ва шикоятларни ўз вақтида ўрганиб, аниқ чора-тадбирлар кўришга алоҳида эътибор бериб келинмоқда.

Бугунги кунда вилоят прокуратураси билан ҳамкорликда мутасадди ташкилот ва идора раҳбарлари иштирокида ошкоралик тамойилига амал қилган ҳолда бориш қийин бўлган, инфраструктураси етарли даражада ривожланмаган олис қишлоқларда фуқароларни сайёр қабул қилиш тадбирлари ташкил этилмоқда.

Навбатдаги ана шундай сайёр қабул Ўرғут туманининг энг чекка ҳудудларидан бири "Тўрткўл" қишлоғида ўтказилиб, унда вилоят ҳокими, вилоят прокурори, ички ишлар бошқарма-

си бошлиғи, ер ресурслари ва кадастр хизмати, архитектура ва қурилиш бош бошқармаси, электр тармоқлари, газтаъминот, сувоқова ташкилотларининг вилоят раҳбарлари ҳамда бошқа идора ва жамоат муассасалари иштирок этдилар. Сайёр қабулда қишлоқнинг 100 дан зиёд фуқароси иштирок этиб, ижтимоий-иқтисодий ҳаётнинг турли соҳаларига оид 20 дан зиёд муаммоли масалалар шу ернинг ўзида ҳал этилди.

Айниқса, кам таъминланган оилаларга моддий ёрдам кўрсатиш, шу жумладан, уларга чорва моллари ажратиш, ёшларга янги

Шухрат ТОШТЕМИРОВ,
Самарқанд вилоят
прокуратураси бўлим бошлиғи

иш ўринлари яратиш, қишда электр энергияси етказиб беришдаги узилтишлар, табиий газ ва тоза ичимлик суви билан таъминлаш, мактаб ва коллеж биналари ва жиҳозларини таъмирлаш ва жаҳон андозалари талабларига жавоб берадиган ҳолатга келтириш, тадбиркорларнинг пул-кредит, банк операциялари ва бошқа тўловларга оид мурожаатлари юзасидан шу ернинг ўзида мутасадди ташкилотларга тегишли топшириқлар берилиб, ижроси назоратга олинди.

Бу каби тадбирлар аниқ иш режаларига асосан, доимий равишда олиб борилиб, келгусида ҳам фуқароларнинг ҳақ-ҳуқуқларини тиклаш чоралари қўриб борилади.

Улуғ номга доғ туширди

Азизбек ЮЛЧИЕВ,
Фаргона вилоят прокуратураси бўлим бошлиғи

Ҳуқуқий муҳофаза қилиш органлари жамоатчиликка таянган ҳолда чекка ҳудудларга, пана-пасткам жойларга гиёҳванд моддалари ўсимликларини етиштириш, сақлаш, ўтказиш, хорижадан яширинча олиб ўтишга уринишдан иборат жиноий қилмишларга нисбатан мунтазам равишда мurosасиз кураш олиб боришмоқда. "Қора дори" тадбирларида жиноий қилмишларни ўз вақтида фош этиб, жазонинг муқаррарлигини таъминлашяпти.

Оғайниси Фарҳод (исм-фамилиялар ўзгартirilган) орқали танишиб қолган йигит гап орасида "наша тополмаяман, ўлгудай ҳумори тутаяпти", дея афтини бўжматтирди. "Дорини топиб беришим мумкин", деди-ю, Тоштемир тилини тишлади. Синалмган одам билан "иш қилиб" бўладими, чўв туширса-чи?!

— Бўлса, ошналар билан баҳам кўрадик. Аммо-лекин, дориним "ўқлашяпти". Жиндайнми топиб қўриб, оладиган бир қолдик.

— Бежавотир, тозаси бор. — Тоштемирнинг шубҳа-гумонлари тарқаб, унга бир ўрам "намуна"ни тутказди.

— Чекиб кўрай-чи, ёкса, юз граммча оламан, — деди харидор. — Қанчага берасиз?

— Юз граммми бир миллион сўм-да!

Харидор астойдил савдолашди. Ахирги Тоштемирнинг айтган баҳосига қўнди. Шу тариқа ишни пишириб олишди. Келаси кун, яъни ўтган йилнинг 9 сентябрида харидор Фаргона туманига бориб, Тоштемирдан бир ўрам нашини олди-да, унга келишилган пулни узатди. Шу пайт ҳуқуқий муҳофаза қилувчи орган ҳодимлари пайдо бўлиб, ҳолислар иштирокида харидордан салкам 75 грамм марихуана ва Тоштемир Сирожовдан 1 млн. сўм пулни ашёвий далил тарикасида олишди. Нашадор "дори"ни харидорга келишилган нархда сотангага иқдор бўлиб, ўз ихтиёри билан келгусида пуллаш учун яшириб қўйган гиёҳвандлик воситаларини олиб бериш учун уйига бошладди. Уй ошхонасидаги кофе идидишдан 97 грамм гашми ҳамда

ҳўжалик сумкасида 277 грамм, меҳмонхонада целлофан пакетга солинган 440 грамм, ҳовлидаги тандирхонадан 1211 грамм марихуана ашёвий далил тарзида олиниб, ҳолислар иштирокида расмийлаштирилди.

Т.Сирожов олий маълумотли, мактабда жисмоний тарбия ўқитувчиси бўлиб ишлар экан. Болалар ҳам жисмонан, ҳам маънан соғлом ўсишларига масъул бўлган педагогнинг бу қилмишини эшитган ота-оналар ёқа ушлади. Ахир бола тарбиясини нашафурушга ишониб бўладими? Мактабдаги ўқувчиларни ҳам гиёҳвандлик гирдобига тортмаслигига ким кафил бўла олади? 44 ёшни қоралаган жисмоний тарбия ўқитувчиси ўзининг икки нафар фарзандига нашаваандликни раво кўраётмикин? Ҳолисдада ўстирган нашадан болалари пинҳона топиб қўриб, бедаво даргда йўлиқини эҳтимоли ҳам пул ишлаб олишни кўзлаган Т.Сирожовни жиноий қилмишдан қайтармаган. Ҳуқуқий ишнинг соғлиғи, умрига зомин бўлувчи гиёҳванд моддалари ўсимликларини етиштириш, сақлаш, ўтказиш оғир жиноятлар сирасига киришини яхши билган. 2000 йилда айнан шундай жиноий қилмишни содир этгани учун судланиб, жазони ўтаган, судланганлик ҳолати тугалланган педагог яна нафсининг ногорасига ўйнаб, 2013 йилнинг баҳор ойида ҳовлисига 28 туп наша экиб, парварিশлайди. Август ойи охирида "ҳосил"ни йиғиштириб олади. Сўнгра Фаргона, Марйлон шаҳарларидан улғурчи харидор излай бошлайди. Марйлонга борганида Фарҳоджон таништириб қўйган Баҳодир наша топиб беришни сўрайди.

Жиноят устида қўлга олинган Т.Сирожов дастлабки терговдаги каби суд мажлисида ҳам айтиб тўлиқ иқдор бўлди. Суд томонидан бировларни гиёҳвандлик дардига мубтало қилиш, ёш умрларни завол топтириш эвазига пул ишлаб олишни кўзлаган Т.Сирожовга озодликдан маҳрум этиш жазоси тайинланди.

Халқ ризқини қийганлар

Мамлакатимизда давлатимиз раҳбарининг ташаббуси билан аграр соҳага кенг имкониятлар яратиш, фермерлик фаолиятини иқтисодий ва ҳуқуқий жиҳатдан қўллаб-қувватлашга алоҳида эътибор қаратиб келинмоқда.

Бирок, ана шундай имкониятларни суистеъмол қилиб, моддий манфаат қўриш мақсадида ишониб топширилган ер майдонларини фуқароларга томорқа сифатида бераётган фермерларимиз ҳам афсуски, учрамоқда. Бунга 2012 йилда "Қувамбек Давр" фермер ҳўжалигини ташкил этган Нозим Хайдаровни (исм-фамилиялар ўзгартirilган) мисол қилишимиз мумкин. Бошланғичда бел боғлаб, деҳқончиликка киришган фермер давлат буюртмаси ҳисобланган пахта ва қаллини қабул қилиб олунди корхоналар билан шартномалар тузди. Аммо, ерга

уруғ қадашда уни шайтон йўлдан урди. Салкам 10 гектар ер майдонига шартномада кўрсатилган экинларни экмасдан қолдирди. Сўнгра бу ер майдонини фуқароларга томорқа сифатида бўлиб берди. Расмий ҳужжатларда эса 9,55 гектар ер майдонига гўё пахта ва қалли экилганлигини кўрсатиб келаверди. Бу ҳам етмагандай, экилмаган ер майдонлари учун сохта маълумотлар тузиб, "Сариосиё пахта тозалаш заводи" ОАЖдан 976 минг 200 сўмлик уруғлик чигит, "Сариосиё дон" МЧЖдан 507 минг сўмлик уруғлик қалли ва бу экинларни озиклантиришга "Қишлоқҳўжаликимё" ХАЖ Сари-

Сирожиiddин ҒАЙЗИЕВ,
Сариосиё туман прокурори

осиё филиалидан 6 млн. 934 минг 300 сўмлик минерал ўғит, "Термиз нефть база" УҚ Қўмқўргон филиалидан 3 млн. 898 минг сўмлик нефт маҳсулотларини ҳам ўзлаштириб юборди.

Оқоридида ҳолатлар юзасидан Нозим Хайдаровга нисбатан жиноят иши қўзғатилиб, одил суднинг ҳукми билан тегишли жазога тортилди.

Ўйлашимизки, деҳқончиликнинг ўзига хос қийинчиликларини ва инжик об-ҳаво шароитларидан самарали меҳнат қилиб, мўл-кўл ҳосил қўлаётган бобо-деҳқонларимизга Н.Хайдаров сингари инсонларнинг қораси юкмайди.

Хуқуқбузарликларнинг олдини олишда жамоатчиликнинг ўрни

(Давоми. Бошланиши 1-бетда)

Мамлакатимизда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар томонидан жиноятчиликка қарши кураш ва криминаленг вазиятни барқарорлаштириш борасида муайян ишлар олиб боришмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов томонидан тақлиф этилган мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси доирасида қонун устуворлигини таъминлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш борасидаги ишлар кўлами кескин фаоллашмоқда. Бунда устувор вазифалардан бири сифатидаги ҳуқуқ-тартибот органларининг жиноятчиликка қарши кураш фаолиятининг ҳуқуқий асосларини тақомиллаштиришга катта эътибор қаратишмоқда. Хусусан, тезкор-қидирув фаолияти ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасига оид янги қонунларнинг қабул қилиниши бу борадаги ишларнинг мантиқий давомидир.

Жиноятчиликнинг олдини олиш борасида амалга оширилаётган бу каби саъй-ҳаракатлар маҳсулини кундалик ҳаётимизнинг тинчлик ва ойсойишлик билан ўтаётганлигидан яққол кузатиш мумкин.

Шу ўринда, юртимиздаги ҳуқуқий барқарорлиқни таъминлашга оид фаолиятга "The World Justice Project" мустақил халқаро ташкилоти томонидан берилган баҳога эътиборингизни қаратмоқчимиз.

Мазкур ташкилотнинг йиллик маърузасида жазонинг кўрсатиш қонун устуворлигининг навбатдаги индекси эълон қилинган. Эслатиб ўтамиз, мазкур индекс илк мартаба 2010 йилда эълон қилинган бўлиб, жазонинг турли мамлакатларида ўтказилган ижтимоий сўровлар натижаларига ва эксперт манбаларини ўрганишга асосланган нобъ тадқиқотдир. Давлатларга баҳо беришда "Тартиб ва ҳавфсизлик" йўналишига бош мезонлардан бири сифатида ёндашилиб, унинг доирасида халқаро экспертлар дунёдаги 99 мамлакатдаги тартиб ва ҳавфсизлик билан боғлиқ вазиятни кўриб чиққан, ушбу мамлакатлардаги ҳуқуқий муҳитни, жамият ва давлатнинг ўзаро ҳамкорлигини, мустақил ва ҳолис судларнинг мавжудлигини, ҳуқуқ-тартибот органлари нечоғли самарали фаолият юритишини ва бошқа омилларни тадқиқ қилган.

Давлатларнинг ютуқлари, аввало, жиноятчиликка қарши курашиш, сиёсий эзривонлик, шу жумладан, терроризм, қуролли тўқнашувлар ва сиёсий тартибсизликлар, шунингдек, ҳуқуқ-тартибот органлари ва жиноий оидил судлов тизимига нисбатан ишончнинг йўқотилиши оқибатида юзага келадиган эзривонликнинг олдини олиш борасида ҳуқуқ устуворлигини таъминлаш бўйича асосий тамойилга риоя қилинишининг самарадорлигига кўра баҳоланган.

Индексда ушбу омил бўйича Япония биринчи ўринни эгаллаган. Иккинчи ўрин Сингапурга берилган. Учинчи ўринга Ўзбекистон, Дания ва Гонконг лойиқ қўрилган. Ўзбекистондан кейинги ўринларда АҚШ, Бельгия, Норвегия, Эстония, Қозғоғистон, Россия ва бошқа мамлакатлар қайд этилган.

Фикримизча, бундай баҳо Ўзбекистонда ҳуқуқ-тартибот ва ҳавфсизлик масалаларини изчил ва босқичма-босқич ҳал қилиш, ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий соҳалардаги долзарб вазифаларнинг самарали ечимини топишга йўналтирилган тизимли ва кенг кўламли ишларга берилган энг холис-сона баҳодир.

Ўзбекистон пойтахти Тошкент шаҳрида ҳам бу борада муайян амалий ва ташкилий фаолият олиб боришмоқда. Чунончи, қонунчиликни мустаҳкамлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини, жамият ва давлат манфаатларини ҳимоя қилиш, ҳуқуқбузарликлар ва жиноятчиликка қарши кураш ҳамда жамоат тартибини сақлаш юзасидан шаҳар ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлари, маҳаллий ҳокимият ҳамда бошқа мутасадди идораларнинг ўзаро ҳамкорлиқдаги ҳаракат дастури ва шу аснода бошқа чоратadbирлар ишлаб чиқилган.

Улар доирасида жиноятларни фош этиш ва уларнинг олдини олиш борасида кенг қамровли профилактик тадбирлар ва режалар амалга оширилмоқда. Шаҳарда одат тусига кирган ва ички ишлар органлари томонидан кенг жамоатчилик вакиллари ҳам жалб қилинган ҳолда ўтказилиб келинаётган "Пойтахт", "Тозалаш" ва бошқа тадбирларнинг амалга оширилиши ижобий натижалар бериб келмоқда. Айниқса, назоратсиз ва қаровсиз қолган вояга етмаганларни аниқлаш, уларни ўқиш ва ишга жойлаштириш, носоғлом муҳитда тарбияланаётган ва жиноятга мойил ўсмирлар билан тарбиявий ишлар ўтказилишига алоҳида эътибор қаратишмоқда. Чунончи, жорий йилнинг ўтган 5 ойи мобайнида пойтахт ҳудудида қонунчилик аҳоли тобора мустаҳкамланиб, умумий жиноятчилик сони 3,2 фоизга, оғир ва ўта оғир жиноятлар 5,8 фоизга, жиноятчиликнинг айрим турлари, жумладан, талончилик 23,1 фоизга, босқинчилик 11,9 фоизга, безорилик 13,2 фоизга қайишишга эришилган ушбу ишларнинг натижаси десак, муболаға бўлмайди.

Шу каби жойларда олиб борилаётган профилактик ишлар маст ҳолатда жиноятлар содир этилишининг 3,1 фоизга, рецидив жиноятларнинг 19,3 фоизга, энг асосийси, вояга етмаганлар жиноятининг 14,7 фоизга, уларни содир этган вояга етмаганлар сонининг эса 27,4 фоизга пасайишига олиб келган асосий омиллардан бири бўлиб қолмоқда.

Бундан ташқари, жазони ижро этиш жойларидан қайтган, шу жумладан, амнистия ақли асосида жазодан озод этилган шахсларни иш билан таъминлаш чоралари мунтазам ва изчил кўриб боришмоқда. Тошкент шаҳар меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармасидан олинган маълумотларга кўра, жорий йилнинг ўтган даврида 30 мингга яқин қўшимча иш ўринлари яратилиб, 3 минг нафардан ортиқ шахс иш билан таъминланган. Шунингдек, шаҳарда фаолияти йўлга қўйилган бир марталик ишларни ташкил қилиш бюроси томонидан шу вақтда 27 минг нафарга яқин шахсга кундалик иш берилган.

Ўқиш ва ижтимоий меҳнат билан банд бўлмаган фуқароларни ишга ва ўқишга жойлаштириш мақсадида шаҳар бўйича 2013 йил ва жорий йилнинг 5 ойда 147 мартаба меҳнат ярмаркалари ўтказилди. Бу ярмаркаларда 62 мингдан ортиқ фуқаролар иштирок этиб, уларнинг 4,2 минг нафарига иш учун йўланмалар берилди.

Ушбу йўналишда амалга оширилаётган ишлар тўғрисида фикр юритар эканмиз, шаҳарда ҳаётга илк бор табиқ этилган ноанъанавий бир тадбир ҳақида алоҳида тўхталиб ўтиш лозим. Чунончи, Тошкент шаҳар ҳокимияти, прокуратураси ва ички ишлар бош бошқармаси томонидан 2010 йил 9 ноябрда ўқимайдиганлар ва ишламайдиганлар томонидан жиноят содир этилишининг олдини олишга қаратилган чора-тадбирлар ҳақидаги қўшма фармойиш қабул қилинган эди. Маз-

кур фармойишга мувофиқ, назоратсиз ва қаровсиз қолган вояга етмаганлар, носоғлом муҳитда тарбияланаётган ва жиноятга мойил ўсмирлар орасида ҳуқуқбузарликлар профилактикаси масалаларини ҳал қилиш билан бир вақтда, ижтимоий ҳавфи катта бўлмаган ва унча оғир бўлмаган жиноятлар бўйича ҳеч қандай ишламайдиган ва ўқимайдиган гумонланувчи ва айбланувчиларни суриштирув ва дастлабки тергов жараёнида ишга жойлаштириш масалаларини ҳал қилиш чораларининг қўрилиши ҳам кўзда тутилган. Бундай чоралар ўзининг ижобий натижасини бермоқда. Жумладан, суриштирув ва тергов идораларининг меҳнат органлари билан бу борада йўлга қўйган ўзаро ҳамкорлиги самараси ўлароқ, жорий йилнинг биргина 5 ойи мобайнида 400 нафардан ортиқ шу тоифадаги шахс иш билан таъминланган ва ўқишга жойлаштирилган.

Жиноятчиликнинг олдини олиш борасида шахримизда кенг жамоатчилик томонидан олиб борилаётган бу каби ўзаро ҳамкорлиқдаги хатти-ҳаракатлар ҳақида сўз юритар эканмиз, албатта, шаҳар хотин-қизлар ташкилотларининг бу борадаги фаол иштирокини алоҳида эътироф этиш даркор. Маҳалла фуқаролар йиғинлари қошида ташкил этилган саломатлик, таълим-тарбия, бандлик, жиноятчилик профилактикаси ва оилани ўрганиш секторлари иш фаолиятининг шу кундаги самарадорлиги асосан уларнинг фаолиятига жалб қилинган юзлаб жонқуяр аёлларимизнинг беғараз саъй-ҳаракатлари ва фидойи меҳнатлари эвазига юқори бўлмоқда.

Ўйлаймизки, бу каби тадбирлар ўз навбатида, шаҳар бўйича жорий йилнинг ўтган даврида ишламайдиганлар ва ўқимайдиганлар томонидан содир этилган жиноятлар сонининг 7,8 фоизга қайишишга олиб келган сабабларнинг асосийси бўлиб ҳисобланади.

Аммо шулар билан бирга, шаҳар ҳудудида айрим жиноят турлари, шу жумладан, ўғирлик ва фирибгарлик жиноятлари сонининг ханузгача юқори бўлиб келаётгани ўта ташвиш ўйғотадиган ҳолат бўлиб қолмоқда. Айниқса, аёллар ва ёшлар томонидан содир этилаётган жиноятлар сонининг кескин қайишишга эришилмаётганлигини афсус ила қайд этиш даркор. Хусусан, ушбу давр мобайнида содир этилган жиноятларнинг умумий сони бирмунча қайишиш кузатилган бир пайтда, коллеж ва лицей ўқувчилари орасидаги жиноятчиликнинг деярли барқарор бўлиб қолаётгани, олий ўқув юрлари талабалари томонидан содир этилган жиноятлар сони эса 47,2 фоизга қўпайганлиги кенг жамоатчилик оммасини безовта қилаётган жиддий ижтимоий муаммолардан бири бўлиб қолмоқда.

Жиноятчиликнинг олдини олиш муаммосига кенг жамоатчиликни жалб этишнинг айрим масалалари ечими ҳақида сўз юритайлик.

Тошкент шаҳрида ҳозирги кунда 475 та фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолият юритмоқда. Хар бир маҳалла қошида милиция таянч пунктлари ташкил қилинган бўлиб, маҳаллаларда ойлик иш ҳақи тўланадиган посбонлар сардорининг умумий раҳбарлиги остида фаолият юритадиган, хар бир маҳаллада жорий этилган "Маҳалла посбонлари" уюшмалари иш фаолиятига 3,4 мингдан ортиқ фаоллар жалб қилинган. Мазкур уюшма аъзоларининг жиноятчиликка қарши кураш борасидаги фаолияти беқўс. Масалан, шаҳар ички ишлар бош бошқармасидан олинган маълумотларга кўра, фақатгина 2013 йил мобайнида маҳалла посбонлари томонидан ва улар иштирокида фош

этилган жиноятлар сони 1659 тани ёки фош қилинган жиноятлар умумий сонининг 9,8 фоизини ташкил этган.

Бундан ташқари, хар бир маҳалла қошида ташкил этилган яраштириш комиссияси аъзолари сони 2014 йилнинг 1 январь ҳолатига кўра 10 мингдан ортиқни ташкил этган. Бу кўрсаткичлар шаҳар бўйича жиноятчиликнинг олдини олиш ва ҳудудда ҳуқуқ-тартиботни сақлаш ишларига жамоатчиликнинг жалб қилиниши кўлами юқориликдан далолат беради.

Жамоатчиликнинг бу каби мавжуд куч ва имкониятларининг жиноятчиликнинг олдини олиш фаолиятига унумли жалб қилиниши уларнинг содир этилишига қудратли тўсқин ва ишончли гаров бўлади, десак муболаға бўлмайди. Айниқса, жиноятчиликка қарши кураш фаолиятига кўп қаватли уйлар ва кўчаларда сайланган ўй бошқарувчилари ва кўчабошилари ишончли гаров бўлади, десак муболаға бўлмайди. Айниқса, жиноятчиликка қарши кураш фаолиятига кўп қаватли уйлар ва кўчаларда сайланган ўй бошқарувчилари ва кўчабошилари ишончли гаров бўлади, десак муболаға бўлмайди.

Фикримизча, бу каби халқимизнинг фидойи вакиллари жиноятчиликка қарши кураш фаолиятига янада самарали жалб қилиш борасида ишга солинмаган муайян имкониятлар мавжуд. Бу ўринда гап ўй бошқарувчилари, кўчабошилари ёки бошқа жамоат ташкилоти аъзоларининг жиноятчилар билан юзма-юз бўлиб, уларнинг фаолиятига тўғридан-тўғри чек қўйиш чораларини кўриш ҳақида кетмаепти. Бу вазифани бажарувчи махсус идоралар мавжуд. Бу ерда сўз кенг жамоатчилик вакиллари жиноятларга қарши курашувчи органлар билан узлуксиз ҳамкорлигини йўлга қўйиш механизминини яратиш ҳақида бормоқда.

Аввало, хар бир маҳалла фаоллари ва маҳалла жамоатчилиги, жамоатларимиз онгиди ўз уйини ўзи асрашга бўлган тўғуғ ва жавобгарлигини, қолаверса, конституциявий фуқаролик бурчини бажариш ҳиссини уйғотиши энг асосий вазифалардан бири бўлмоғи даркор. Чунончи, фуқароларнинг яшаш жойларида, айниқса, кўп қаватли уйлардаги хонадонларда содир этилаётган ўғирчиликлар, талончилик ва босқинчилик жиноятларининг аксарияти, айрим ҳолларда эса қотиллик жиноятлари ҳам шу маҳалла ёки турар жойларга келиб-кетиб юрган номаълум, нотаниш шахслар томонидан содир этилмоқда. Аммо бу номаълум шахсларни, кўп ҳолларда эса шубҳали кўринган шахсларнинг яшаш жойларимизда бемақсад ва беسابаб дайдиб юришлари билан кўчилик қизиқмайди, улар ҳақида тегишли идораларга хабар берилмайди.

Қолаверса, ён-атрофимизда истикомат қилаётган кўни-қўшиларимизнинг хонадонларида рўй бераётган нохушликларга (уруш-жанжал, бақир-чақир ва ҳоказолар) аралашини ҳам ўзимизга энг кўрмаймиз. Бунинг ўрнига "Мен сенга тегмайман, сен менга тегма" қабилида иш юритишни афзал кўрамиз. Қўшнингнинг уйдаги ўт-ланга бизнинг уйимизга ҳам шикаст етказиши ҳақида ўйлаб кўрсак, фойдадан холи бўлмас эди. Ахир, узок йиллардан буюн аждодларимиз учун мурасою мадора билан кун кўриб, яқин қўшничилик аънавларини улуглаш, бировларнинг ташаввишига бефарқ қараб турмаслик каби ҳислатлар муқаддас бўлган-ку!

Ўйлаймизки, жиноятчиликка қарши кураш фаолиятида кенг жамоатчилик имкониятларидан самарали ва тўлақонли фойдаланиш, албатта, кўзланган мақсадларга олиб келади, кўчамиз, маҳалламиз, туманимиз ва шахримизда ҳуқуқ-тартиботни янада мустаҳкамлаш ҳамда жиноятчиликнинг олдини олишга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшади.

Хукукбузарликлар профилактикасига оид асосий қонун:

унинг мазмуни ва ўзига хос жиҳатлари

Мамлакатимизда демократик ҳуқуқий давлатнинг муҳим тамойили — қонун устуворлиги ва ҳуқуқ-тартиботни таъминлаш йўналишида ҳуқуқбузарлик, айниқса, жиноятчиликнинг олдини олиш ва унга қарши курашишга қаратилган, пухта ўйланган, мақсади чора-тадбирлар босқич-ма-босқич амалга оширилиб, пировардида, бутун инсоният, давлат ва жамият учун энг муҳим масала — ҳуқуқ-тартибот ва ҳавфсизликни таъминлаш соҳасида Ўзбекистон барқарор ва етакчи ўринни эгаллаб келмоқда. Zero, қонун устувор, ҳуқуқ-тартибот мустаҳкам бўлган давлатда жамиятнинг барқарор ўсиши, инсон ҳуқуқлари ва манфаатларини ишончи таъминлаш юқори даражада кафолатланади. Шу боис, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва унга қарши курашишга оид норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ҳуқуқбузарлик содир этилганидан кейин унга қарши курашиш эмас, балки содир этилишининг олдини олиш ёки унга йўл қўймаслик принципи асосида ишлаб чиқишига алоҳида эътибор қаратилади.

Хусусан, шахсни, унинг ҳуқуқ ва эркинликларини, жамият ва давлат манфаатларини, давлат ва жамоат тартибини, мулкни, табиий муҳитни, тинчликни, инсоният ҳавфсизлигини жиний таъжовулардан қўриқлаш, шунингдек, жиноятлар ҳамда ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш, фуқароларни Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунарига риоя этиш руҳида тарбиялаш Жиноят кодекси ҳамда Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг вазифалари сифатида белгиланди.

2010 йилда МДХга аъзо давлатлар орасида биринчи бўлиб, "Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси тўғрисида"ги Қонуннинг қабул қилингани, аввало, келажакимиз пойдевори бўлган вояга етмаган шахсларни ҳали ёшлагандаёқ, дунёқарши ва ҳуқуқий онги энг динга шаклланаётган вақтдан қонунларга итоат қилувчи шахс сифатида тарбиялаш, уларнинг назоратсизлигига йўл қўймаслик, энг муҳими, улар томонидан содир этилиши мумкин бўлган ҳуқуқбузарликларнинг ўз вақтида олди олинишини қонун даражасида кафолатламоқда.

Шунингдек, 2012 йилда қабул қилинган "Текзор-қидирув фаолияти тўғрисида"ги Қонунда жиноятларнинг олдини олиш, уларни аниқлаш, фош этиш ва уларга барҳам бериш, шунингдек, жиноятларни тайёрлаш ва содир этишга дахлдор шахсларни аниқлаш ҳамда топши, шахс, жамият ва давлат ҳавфсизлигига таҳдид соловатган шахслар, ҳолисалар, ҳаракатлар (ҳаракатсизлик) ҳақида ахборот тўплаш тезкор-қидирув фаолиятининг асосий вазифалари сифатида мустақамланди.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар мазмунига мувофиқ, суд ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг асосий вазифаси, аввало, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш, фуқароларнинг ҳуқуқий маданиятини ошириш, уларнинг ўз ҳуқуқларини, қонуналарни яхши билишларига эришиш, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш бўйича самарали иш олиб боришдан иборатдир. Чунинчи, ҳуқуқбузарликларни профилактика қилиш ва уларнинг олдини олиш ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар, ҳуқуқ, прокуратура ва ички ишлар органларининг асосий вазифаларидан бири эканлиги қонун билан мустаҳкамланди. Ички ишлар органларида ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш махсус тузилмаси ташкил этилди. Айниқса, жойлардаги милиция таянч пунктларидаги ички ишлар органларининг ҳудудий профилактика инспекторлари ва фуқаролар йиғинларининг "Маҳалла посбони" жамоатчилик тузилмаси, яраштириш комиссиялари, диний матрифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчилари

нинг ҳамкорлиги ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишда самарали механизм вазифасини бажармоқда.

Бу борада энг муҳим масалалардан бири — жамиятда аҳолининг, айниқса, ёшларнинг ҳуқуқий тарбиясига, хусусан, мактабгача таълим муассасаларидан олий таълимгача бўлган таълим жараёни ўқув дастурларида қонунларни, ҳуқуқий тизимимизнинг асосларини ўрганишга алоҳида эътибор қаратилади.

Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси нисбатан юқорида кўрсатилганидек, комплекс ва тизимли ёндашув, самарали чора-тадбирлар натижасида оғир ва ўта оғир жиноятлар, қасддан одам ўлдириш, талончилик, босқинчилик, товланчилик, ўғирлик, гийъандилик, шунингдек, вояга етмаганлар ўртасида жиноятлар содир этилиши ҳолатлари йилдан-йилга камайиб, пировардида қонун устуворлиги ва фуқароларнинг ҳавфсизлиги таъминланмоқда.

Бу борадаги ишларни янада такомиллаштириш, хусусан, ҳуқуқбузарликлар профилактикасида оид ягона, тизимли ва комплекс ёндашувни таъминлаш мақсадида ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишга қаратилган қонун ҳужжатларини қўллаш амалиётини тақдиди баҳолаш, ривожланган демократик мамлакатларда қўлланиб келинаётган тамойиллар ва талабларга жавоб берадиган мезонлар асосида 2014 йилнинг 14 майида "Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикасининг Қонуни қабул қилиниб, унда қонуннинг уч ой ўтгач, кучга кириши кўрсатилди.

Қонунда аниқ таъриф берилганидек, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси — ҳуқуқ-тартиботни сақлаш ҳамда мустаҳкамлаш, ҳуқуқбузарликларни аниқлаш, уларга барҳам бериш, шунингдек, уларнинг содир этилиши сабабларини ва уларга имкон бераётган шарт-шароитларни аниқлаш, бартараф этиш мақсадида қўлланиладиган ҳуқуқбузарликлар умумий, махсус, яқка тартибгаги ва викимонологик профилактикасининг ҳуқуқий, ижтимоий, ташкилий ва бошқа чора-тадбирлари тизимидир.

Қонуннинг асосий мазмуни ва энг муҳим ўзига хос жиҳатлари қуйдагилардан иборат:

Биринчидан, қонун ҳуқуқбузарликлар профилактикасига мутлақо янгича ёндашув, яъни ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий масалаларга устуворлик бериш, жумладан, ҳуқуқбузарлик содир этилмаслиги учун, аввало, жамиятда аҳолининг ҳуқуқий онги ва маданиятини ошириш, социал муаммоларнинг, ишсизликнинг олдини олиш, реабилитация ва ижтимоий мослашувга оид тадбирларни кучайтириш, ҳуқуқбузарликдан жабрланганларга ёрдам кўрсатиш, тегишли органлар ва ташкилотлар ўртасида ўзаро ҳамкорликни такомиллаштиришга алоҳида эътибор

бериш нуктаи назаридан ишлаб чиқилди.

Шу мақсадда, ҳуқуқбузарликлар профилактикасининг асосий вазифалари сифатида авваламбор, шахсининг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини таъминлаш, жамиятда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятини юксалтириш, ҳуқуқбузарликларнинг содир этилиши сабаблари ва уларга имкон бераётган шарт-шароитларни аниқлаш, ўрганиш, бартараф этиш чора-тадбирларини қўриш, тегишли шахсларни реабилитация қилиш ва ижтимоий мослаштириш, энг муҳими, шахсни ҳуқуқбузарликдан жабрланувчига айланиш хавфини камайтириш ва бу борада ўзаро ҳамкорликни таъминлаш, тегишли ташкилотларнинг фаолиятини мувофиқлаштириш белгиланди.

Иккинчидан, ҳуқуқбузарликлар профилактикасининг амалга оширувчи ва унда иштирок этувчи ташкилотларнинг қуйдаги учта тоифаси ҳамда уларнинг аниқ ваколатлари белгиланди:

биринчи, ҳуқуқбузарликлар профилактикасининг амалга оширишда ижро этувчи ҳокимият органларининг ўрни ва вазифалари белгилан берилди. Жумладан, Вазирлар Маҳкамаси ҳуқуқбузарликлар профилактикасида доир давлат дастурларини ишлаб чиқиши, тасдиқлаши ва амалга оширилиши таъминланади. Маҳаллий давлат ҳокимияти органлари эса давлат дастурини ишлаб чиқиш ва амалга оширишда иштирок этади, шу билан бирга, ўзларининг идоравий ёки ҳудудий дастурларини ишлаб чиқади, тасдиқлайди ва амалга оширади. Бундан ташқари, маҳаллий давлат ҳокимияти органларида аҳолининг ижтимоий муҳофаза қилинишини, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартиботни таъминлашга қаратилган чора-тадбирларни қўриш, энг муҳими, ўз ҳудудида ҳуқуқбузарликлар профилактикасини бевосита амалга оширувчи ҳамда унда иштирок этувчи органлар ва муассасаларнинг ўзаро ҳамкорлигини таъминлаш ваколати берилди;

иккинчи, қонунга кўра, ҳуқуқбузарликлар профилактикасини бевосита амалга оширувчи органлар ва муассасалар қаторига, хусусан, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар — ички ишлар, прокуратура, милий хавфсизлик хизмати, алия, Давлат божхона хизмати, Давлат солиқ хизмати органлари, шунингдек, ижтимоий соҳа ва таълим муассасалари — меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш, таълимни, соғлиқни сақлаш тизими давлат томонидан бошқариш органлари ва соғлиқни сақлаш муассасалари ҳамда Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси органлари киралди.

Ҳуқуқбузарликлар профилактикасини бевосита амалга оширувчи органлар ва муассасаларга ҳуқуқбузарликларнинг содир этилиши сабаблари ва уларга

имкон бераётган шарт-шароитларни аниқлаш, бартараф этиш, жамиятда ҳуқуқий онг ва маданиятни юксалтиришга қаратилган ҳуқуқий тарбиотни амалга ошириш, шунингдек, тегишли шахсларга нисбатан ижтимоий реабилитация қилиш ва ижтимоий мослаштириш чора-тадбирларини қўриш асосий вазифалар сифатида юқлатилди. Айниқса, ички ишлар органларида мамлакатдаги, айрим минтақалардаги криминоген вазиятни ўрганиш, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш самардорлиги таҳлилини амалга ошириш, ҳуқуқбузарликларнинг, уларни содир этган шахслар ва ҳуқуқбузарликлардан жабрланганларнинг ҳисобини қўриш, ушбу маълумотларни таҳлил қилиб бориш, шунингдек, белгиланган шахсларни профилактик ҳисобга олишни, энг муҳими, уларнинг таҳлилини амалга ошириш вазифалари белгиланганлиги алоҳида амалий аҳамиятга эга.

Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш, таълим, соғлиқни сақлаш тизимини давлат томонидан бошқариш органлари ва соғлиқни сақлаш муассасалари, шунингдек, табиати муҳофаза қилиш органларининг ҳам ҳуқуқбузарликлар профилактикасини бевосита амалга оширувчи субъектлар сифатида белгиланганлиги қонуннинг ўзига хос жиҳатларидан бирилади. Айниқса, бу жараёнда таълим муассасаларининг ўрни ва ролини ошириш долзарб ҳисобланади. Чунки, аксарият ҳолатларда таълим муассасаларида таълим ва тарбия жараёнининг тўғри йўлга қўйилмагани, жумладан, ўқув жараёнида ҳуқуқий таълим ва тарбиянинг суст ташкил этилгани, болаларнинг бўш вақтлари тўғри ташкил этилмаганлиги, ўз қизиқиш ва имконияти даражасида касб-хунарга йўналтирилмаганлиги оқибатида бора-бора бундай ёшларда ҳуқуқбузарлик содир этишга мойиллигини ортб бориши ёки қўнқимаси шаклланиши эҳтимоли юқори ҳисобланади. Шунингдек, ишсизлик, яъни шахс кун давомида муайян ижтимоий-фойдали иш билан банд бўлмаслиги, шахсий ёки оилавий эҳтиёжларини қондира оладиган даражадаги иш ҳақига эга бўлмаслиги ҳам бу каби салбий оқибатларнинг асосий омилларидан бири ҳисобланади.

Бундай камчиликларга йўл қўймаслик мақсадида қонуннинг 16-18-моддаларида меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш, таълим, соғлиқни сақлаш тизимини давлат томонидан бошқариш органлари ва соғлиқни сақлаш муассасаларида бир қатор жиҳдий ваколатлар ҳамда вазифалар юқлатилди;

учинчи, мазкур қонун ҳуқуқбузарликлар профилактикасида жамоатчилик ҳамда фуқаролик жамиятининг муҳим институтлари — фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, нодавлат нотижорат ташкилотлари, шунингдек, фуқароларнинг фаол иштирокини таъминлаш мақсадини қўлайди.

Жумладан, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисидаги қонун ҳужжатларининг ижро этилиши устидан жамоатчилик назоратини, шунингдек, ички ишлар органларининг тегишли профилактика инспектори билан биргаликда "Маҳалла посбони" жамоат тузилмаси фаолияти устидан назоратни амалга ошириш ваколати берилди. Бу эса ҳуқуқбузарлик-

Нодир МУХТОРОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Президенти ҳузуридаги Амалдаги
қонун ҳужжатлари мониторинги
институтини бўлим бошлиғи, юридик
фанлар номзоди

ларнинг олдини олиш самардорлигини таъминлашда жамоатчиликнинг ўрнига алоҳида эътибор берилганлигини тасдиқлайди.

Учинчидан, қонунда ҳуқуқбузарликлар профилактикасини самарали амалга ошириш ва ҳуқуқбузарликлар профилактикасини бевосита амалга оширувчи органлар ҳамда муассасаларнинг ўзаро ҳамкорлигини таъминлаш мақсадида прокуратура органлари ҳузурида ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бўлими мувофиқлаштирувчи кенгашлар тузилгани белгиланиб, бундай кенгашларнинг асосий вазифалари кўрсатилди. Бу ҳам ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишда ягона ёки ўзаро ҳамкорлиқдаги ёндашувни таъминлайди, жиҳдий масалаларни тез ва оқилона йўллар билан ҳал этиш имконини яратди.

Тўртинчидан, ҳуқуқбузарликлар профилактикасининг тўғри тури, уларнинг бир-бирдан фарқи, қар битта турига оид чора-тадбирлар, шунингдек, уларни қўллаш асослари аниқ белгилан қўйилди.

Қонуннинг яна бир муҳим жиҳати, унда ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга оширишда шахсларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари еклинишига, шафқатсиз ёки инсон қадр-қимматини камситувчи муомалаларга бўлишга, шахсий ҳўл, ёшшмалар, телефонда сўзлашувлар, почта, телеграф хабарлари ва бошқа хабарлар ошкор қилинишига, бир жойдан иккинчи жойга эркин қўчиш ва яшаш жойини танлаш, шунингдек, шахсий дахлсизлиги, уй-жой дахлсизлиги текланлишга йўл қўйилмаслиги, қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳоллар мустасно эканлиги қатъий белгиланган. Бу эса ҳуқуқбузарликка қарши курашни амалга оширувчи органлар ва муассасалар ҳодимларининг ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш жараёнида турли ноқонуний ҳаракатлардан тийилиш бораидаги масъулиятини оширади.

Шу ўринда, давлатимиз раҳбарининг "Қонун қабул қилиш — бу ишнинг ямб, ҳолос. Уларнинг ҳаётига тўла татбиқ қилинишига эришиш даркор. Бунинг учун қабул қилинган қонунларнинг кундалик турмушимизда амалга ошишини таъминловчи тасдиқчан механизм яратиш лозим. Энг муҳими, шу қонунларнинг бажарилиши учун жавобгар бўлган ҳокимият тузилмаларининг масъулиятини ошириш зарур", деган мазмундаги таъкидлардан келиб чиқиб, эндиликда қонун кучга киргувга қадар бўлган уч ойлик муддатда ва ундан кейинги даврда мазкур қонун ижросини тўла таъминлашга қаратилган аниқ чора-тадбирларни амалга ошириш мақсадаги мувофиқдир.

Хулоса ўрнида шунни айтиш жоизки, мазкур қонуннинг қабул қилиниши авваламбор, ҳуқуқбузарликлар сонининг йилдан-йилга камайиб боришига, шунингдек, жамиятда тинчлик, оёйсизхаллик ҳукм суришига, ҳавфсизлик янада кафолатланишига, пировардида, қонун устуворлиги таъминланишига хизмат қилади.

Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ҳамкорлиги

Ҳозирги пайтда фан-техника соҳасида дунёда кечаётган ривожланиш жараёни ҳаётда жуда катта имкониятлар яратмоқда. Бу имкониятлар мамлакатимизда иқтисодий, ижтимоий, маънавий ва бошқа жабҳалардаги юқсалишга ўз ижобий таъсирини кўрсатмоқда.

Шу билан биргаликда, ғаразли мақсадларни амалга оширишни режалаштирган жиноят олами ҳам юқоридаги имкониятлардан тўлиқ фойдаланмоқда. Бу эса улар томонидан содир этилаётган жиноятларни фош этиш ва тергов қилишни мураккаблаштирмоқда. Масалан, кейинги пайтларда содир этилаётган кўпгина жиноятлар (диний экстремизм, наркобизнес, одам савдоси ва бошқа ўта оғир жиноятлар) бир гуруҳ шахслар томонидан уюшиб содир этилмоқда, айрим ҳолатларда коррупциялашган ҳолатлар тус олмақдаки, бу ўз-ўзидан жиноятларнинг кўп қиррали бўлиб, мураккаблашиб бораётганлигини кўрсатаётди.

Бундай жиноятларни аниқлаш, улар юзасидан суриштирув ва тергов ишларини олиб бориш, уларга қарши курашиш ҳамда профилактика қилиш биргина ҳуқуқ-тартибот органининг ваколати ва имкониятиларидан чиқиб кетмақдаки, жиноятчиликка қарши курашиш ва унинг олдини олишдаги бундай вазият яқка, тарқоқ ҳолда кураш олиб бориш истиқболсиз эканини кўрсатади. Бу эса, барча ҳуқуқ-тартибот идоралари ҳамкорликда иш олиб боришларини талаб этади.

Ҳуқуқ-тартибот идораларининг ана шундай ҳамкорлиги-

ни уларнинг фаолияти ва кучларини мувофиқлаштирмасдан туриб ошириб бўлмайди. Масаланинг ана шундай амалга оширилиши мамлакатимизда қонун талаби даражасига кўтарилиб, умумдавлат вазифаси этиб белгиланган. Шунинг учун ҳам тезкор-қидирув, суриштирув ва дастлабки терговни амалга оширадиган органларнинг фаолиятларини мувофиқлаштириш Ўзбекистон Республикаси "Прокуратура тўғрисида"ги Қонунининг 8-моддасида бажарилиши шарт бўлган вазифа этиб белгилаб қўйилган.

Ҳуқуқ-тартибот органлари ҳисобланган прокуратура, ички ишлар, миллий хавфсизлик хизмати, солиқ, божхона ва бошқа идораларга жиноятчиликка қарши кураш ва унинг олдини олиш борасида ўзига хос махсус вазифалар юклатилган ва улар алоҳида махсус ваколатли орган сифатида қонунларда белгиланган тартибда ўз вазифаларини муваққат равишда ўзлари белгилайдилар ва амалга оширадилар. Шундай ҳолатда улар ишидаги тафовут ва такрорийликни бартараф этишга, ҳар қандай ҳуқуқбузарликка қарши курашнинг ягона фронтини вужудга келтириш, бу курашни аниқ ва режаласосда олиб боришга зарурат туғилади.

Таъкидлаш жоизки, жиноятчилик қандай кўринишда бўлишидан қатъи назар, иқтисодий, ижтимоий, маънавий-ахлоқий ва тарбиявий характердаги кўплаб омиллар билан белгиланадиган мураккаб ижтимоий воқеликни намоён этади. Жиноятчиликка қарши курашда унинг олдини олиш, яъни жиноий ҳаракатни содир этишга мойил бўлган шахсни жиноят содир этишдан қайтариш хавфли жиноят содир этишга шахсни жамиятдан ажратиш каби муҳимдир. Худди шундай, қонуний, асосли ва адолатли айблов ҳукмини чиқариш ҳам айбсизни оқлаш ва жамоатчиликнинг кўз ўнгидега реабилитация қилишдек муҳим ҳисобланади.

Давлат органлари ва жамоат бирлашмалари жиноятчиликка қарши кураш бўйича келишилган чоралар дастури ва режаларини ўз вақтида, самарали татбиқ қилиш орқалигина юқоридаги вазифаларни муваффақиятли бажаришлари мумкин. Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар фақат шу йўл билангина жиноятчиликка ва бошқа ҳуқуқбузарликларга қарши курашда ва унинг олдини олишда ижобий натижаларга эришишлари мумкин.

Ўзбекистон Республикаси "Прокуратура тўғрисида"ги Қонунининг 8-моддасига кўра, тезкор-қидирув, суриштирув, дастлабки терговни амалга оширадиган органларнинг жиноятчиликка қарши кураш борасидаги фаолиятини мувофиқлаштириш вазифаси прокуратура органлари зиммасига юклатилган.

Бунга сабаб шуки, прокуратура органлари ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар тизимида алоҳида ўринни эгаллайди. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, "Прокуратура тўғрисида"ги Қонунга кўра, қонунларнинг аниқ ва бир хилда бажарилиши устида назоратни амалга ошириш айнан прокуратура органларига юклатилган.

Шундан келиб чиқиб, прокуратура идоралари барча ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларда қонунларга риоя қилиниши устидан назоратни амалга ошира туриб, уларнинг иш фаолияти ҳақида тўлиқ маълумотга эга бўладилар. Айнан прокуратурада қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот, туман, шаҳар, вилоят ва республикадаги жиноятчилик ҳолати структураси ва динамикаси даражаси ҳақидаги маълумотлар жамланади ҳамда суриштирув ва дастлабки тергов органлари томонидан аниқ жиноятни фош этиш ва тергов қилиш фаолиятининг натижалари, жиноят ишлари бўйича чиқарилган суд ҳукмлари, ажрим ва қарорларини ижро этиш ҳақидаги яқуний натижалар хусусидаги маълумотлар тўпланади. Бундай имконият эса, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи бошқа органларда бир вақтнинг ўзига тўлиқ мавжуд бўлмайди.

Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи барча органлар фаолиятини мувофиқлаштиришда прокуратуранинг раҳбарлик роли прокуратура мазкур органлар устидан ташкилий раҳбарликни амалга оширади ёки уларга нисбатан қандайдир имти-

Азизжон ЭРГАШЕВ,
Бош прокуратуранинг
ОУК ўқитувчиси

ёзга эга деган маънони англатмайди. Бу органларнинг ҳар бири бир-биридан тўлиқ мустакил ҳолда, ўзига хос вазифаларни бажаради.

Асосий мақсад жиноятчиликка қарши курашда ишдаги такрорланишларни бартараф этиб, режали тартибда, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар кучини бирлаштириш орқали, қисқа муддатларда, куч ҳамда процессуал воситаларни ортқича сарфламасдан юқори самарадорликка ва натижаларга эришишдир.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов Шанхай ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлатлар саммитида ва бошқа нуфузли ташкилотларнинг олий анжуманларида уюшган жиноятчиликнинг инсониятга катта хавф солаётгани ҳақида гапириб, экстремизм, наркобизнес, уюшган жиноятчилик ва халқаро терроризмга қарши ялпи кураш олиб боришмас экан, мақсадга эришиб бўлмаслигини, айниса, яқка ёлғиз, тарқоқ ҳолда ва ноизлал усуллар билан кураш олиб бориш истиқболсиз эканлигини таъкидлаган эдилар.

Хулоса қилиб айтганда, жиноят оламидаги бундай мураккаб вазиятда барча ҳуқуқ-тартибот органларининг ўз фаолиятларини мувофиқлаштириб, бирилашиб кураш олиб бориши энг самарали йўлдир.

Суд буйруғининг ўзига хос хусусиятлари

Мамлакатимизда суа-ҳуқуқ соҳасида амалга оширилаётган кенг кўламли ислохотлар жараёнида инсон ҳуқуқларини суд йўли билан соддалаштирилган ҳолда ҳимоя қилишга ҳам алоҳида эътибор қаратилди.

Фуқароларга ўзларининг бузилган ҳуқуқларини суд процессида қатнашмасдан туриб, ариза ва унга илова қилинадиган ҳужжатларни тақдим этиш орқали ҳимоя қилиш учун имконият яратиш мақсадида 2003 йил 12 декабрда фуқаролик-процессуал қонунчилигида суд буйруғи институти киритилди. Бу, ўз навбатида, суд процессларининг қисқартирилишига, фуқаролик ишларининг тез ва қисқа муддатларда ҳал этилишига имкон яратди.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексига суд буйруғи институти киритилиши ушбу кодекснинг айрим нормаларини ҳам тақомиллаштиришни тақозо этди. "Суд қарорлари" деб номланган 18-моддага суд қарорлари тизимига "суд буйруғи" ҳам киритилди ҳамда унинг суд қарорларидан фарқли жиҳатлари қуйидагича кўрсатилди.

— биринчидан, суд буйруғининг ишни мазмундан кўрмасдан, мавжуд ёзма ҳужжатлар асосида чиқарилиши, судья ушбу ҳолатда гувоҳ кўрсатмаларини, эксперт ҳулосаларини текширмаслиги, тарафларнинг тушунтиришла-

ри ва учинчи шахсларнинг баёнотларини эшитмаслиги;

— иккинчидан, буйруқ тартибиде иш юритиш жараёнида тарафлар сифатида ундирувчи ва қарздор эътироф этилиши;

— учинчидан, суд буйруғи фақат қонунда белгиланган асослар (ФПКнинг 238-2-моддаси) мавжуд бўлган ҳолдагина чиқарилиши, суд буйруғи қонунда белгиланмаган асослар юзасидан чиқарилиши мумкин эмаслиги;

— тўртинчидан, суд буйруғини чиқариш учун бир неча шарт мавжуд бўлиши талаб этилиши. (Биринчи шарт шундан иборатки, ундирувчи суд буйруғини чиқариш тўғрисидаги ариза билан бирга қарздорнинг ўз зиммасига олган мажбуриятини тасдиқловчи ҳужжатларни тақдим этиши лозим. Иккинчи шарт — тақдим этилган ҳужжатлар ишнинг моҳиятини ўзида тўла-тўқис акс эттириши керак. Учинчи шартга кўра низо мавжуд бўлмаслиги керак).

Шунингдек, суд буйруғи ижро ҳужжати кучига эга бўлиб, қонунда белгиланган тартибда ижро этилиши билан бошқа суд қарорларидан фарқланади.

Фуқаролик процессуал кодексининг

238-2-моддасида суд буйруғини чиқаришга асос бўладиган талаблар кўрсатилган. Унга кўра, қуйидаги ҳолларда: — агар талаб нотариал тасдиқланган битимга асосланган бўлса;

— агар талаб ёзма битимга асосланган ва қарздор томонидан тан олинган бўлса, шу жумладан, коммунал хизматлар тўлови бўйича қарзни ундириш ҳақидаги талаб арз қилинган бўлса;

— агар вояга етмаган болалар учун алимент ундириш ҳақидаги, оталикни белгилаш билан ёки учинчи шахсларни жалб этиш зарурати билан боғлиқ бўлмаган талаб арз қилинган бўлса;

— агар ҳисобланган, лекин ҳодимга тўланмаган иш ҳақини ва унга тенглаштирилган тўловларни ундириш ҳақидаги талаб арз қилинган бўлса суд буйруғи чиқарилади.

Суд буйруғи асосида ишни кўриб чиқишни сураб тақдим этиладиган аризага ҳам ўзига хос талаблар белгиланган. Жумладан, ариза ёзма шаклда бўлиши, даъво аризаларига қўйиладиган талабларга жавоб бериши лозим. Ушбу аризани тақдим этишда бошқа даъво аризаларидан фарқли тарзда ундирувчининг вакили томонидан берил-

Матлуба АМИНЖОНОВА,
Бош прокуратуранинг
ОУК бошлиғи ўринбосари

ган аризада вакилнинг номи ва манзили кўрсатилиши шарт эмаслиги белгиланган. Агар ундирувчи томонидан вакилга суд буйруғини олиш ва ижрога қаратиш ваколати берилган ҳолатлар бўлса, тақдим этилган ариза юқоридаги талабга жавоб бериши лозим.

Суд буйруғи асосида фуқароларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш механизми яратишда қонунчиликда ўз ҳуқуқларини ҳимоя қила олмайдиган айрим фуқароларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўйича прокурорнинг даъво ариза билан судга мурожаат қилиш ҳуқуқи белгиланди.

Бу норманинг киритилиши ҳам ўз ўрнида прокуратура органлари судда нафақат давлат айбловини қувватловчи орган, балки судларда фуқароларнинг номидан даъво қилиш ҳуқуқига эга бўлган, уларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилувчи орган эканлигидан далolat беради.

[Давоми 8-бетда]

Давлатимиз томонидан қабул қилинаётган тадбиркорликка оид қонунлар соҳа билан машғул ҳамюртларимиз фаолиятида туб бурилиш ясади, десак муболага бўлмайди. Бугунги кунда тадбиркорларнинг янги авлоди етишиб чиқди ва улар жамиятнинг ҳаракатлантирувчи кучига айланиб улгурди. Иқтисодий ислохотлар жараёни кўплаб ижобий натижаларга сабаб бўлаётганини кўриб турибмиз. Аммо ҳаётда ўзини тадбиркор ниқобига кўрсатиб, ноқонуний фаолият билан шуғулланаётган, амалдаги қонунларни менсимайётганлар ҳам йўқ эмаски, бундайларнинг қилмишига ўз вақтида ҳуқуқий баҳо бермоқ шарт.

Ниқоб

1974 йилда туғилган, "Ганжиравон Чортоқ қурилиш" МЧЖ раҳбари Аюбхон Усмонов ҳам "юзига ниқоб тутган"лардан экан. У 2009 йилда жиноят содир этган бўлиб, унга нисбатан амнистия акти қўлланилган, қўзғатилган жиноят иши тугатилган. Афсуски, Аюбхон бу имкониятни ўзгача тушунди. Тўғрилиқни эмас, яна эгрликни маъқул билди. У "Фахриёр обод самара" МЧЖ раҳбари Рустам Трегулов билан тил бириктириб, жамиятга раҳбарлик қилишни норасмий тарзда ўз зиммасига олди. Бунинг боиси бор эди, албатта. Чунки у ноқонуний ишларнинг "пир"и бўлиб кетган, ўз наздида ҳужжатларни бир зумда "текислаб юбарадиган" салоҳият эгаси эди. Шу сабабли, 2011 йил давомида ҳеч иккиланмай 266 млн. 277 минг 800 сўмлик товар айланмасини амалга оширди. Бироқ йил якунида солиқ идорасига ҳисобот топширишни "унутди". Аслида нияти 45 млн. 476 минг 500 сўмлик солиқ ва бошқа мажбурий тўловларни яшириш эди.

Бошидаёқ ниятни эгри қилган бу кимсанинг кейинги ишлари ҳам ҳеч бир қонун меъёрларига тўғри келмасди. Жумладан, Вазирав Маҳмадининг 2011 йил 17 ноябрдаги "Фиксал хотирага эга бўлган назорат-касса машиналарининг қўлланилишини янада такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарори талабларини пиканди этмай, жамият ҳисоб рақами орқали маблағ кўчириш йўли билан сотиб олинган 16 млн. 800 минг сўмлик махсулотни белгиланмаган жойларда сотиб юборди. Нақд пулларни эса на касса машинасига кириш қилди ва на банкка топширди. Боз устига, шартнома ва бухгалтерия ҳужжатларига бош ҳисобчи О.Шамеева номидан ўзи қалбаки имзо қўйиб юраверди.

А.Усмонов юқоридаги каби эгрликларни Р.Трегулов раҳбарлик қилаётган иккинчи МЧЖ — "Атланта қурилиш дизайнинг" фаолиятига ҳам "таътиб" этди. Дастлаб норасмий раҳбар сифатида Р.Трегулов билан келишган ҳолда 256 млн. 950 минг сўмлик товар айланмасини амалга ошириб, буни солиқ идораларидан яширди. Натижада, 62 млн. 283 минг 600 сўмлик солиқ ва бошқа мажбурий тўловлар давлат ҳисобига тушиш ўрнига шахсий ахтиёрларга сарфланди. Сўнгра пул кўчириш йўли билан харид қилинган 256 млн. 950 минг сўмлик махсулотлар ҳам панапасткамларда, таниш-билишлар орқали яна нақдига пулланди-ю, маблағ тўғри А.Усмоновнинг кассасига келиб тушди. Тайинки, бу ишда унга шерик бўлган Р.Трегулов ҳам бенасиб қолмади. На унис, на

Тўлқинжон ПАРПИЕВ,
Бош прокуратура ҳузуридаги
СВОЖДЛҚК департаментининг
бўлим катта инспектори
Аскар МАМАТХАНОВ,
департаментнинг Наманган
вилоят бошқармаси бўлим катта
инспектори

буниси "Бу пулларни назорат-касса машинасига кириш қилишимиз ёки банкка топширишимиз керак эди, биз қонунни бузаямиз", деб ўйлаб ҳам қўймади.

Одатда айримлар жигилдон қулига айланган кезлари ҳалол-ҳаромнинг фарқига бормай қоладилар. Қанча топсалар ҳам, қанча юлсалар ҳам камдек, яна ва яна эгрлик сари ўзларини увравадилар. Афсуслар бўлсинки, кассаларига келиб тушаётганини "Пешона тери эвазига топган ҳалол пулим", дея қилмишларини хаспўслашга уринадилар-у, буларни қонунларга амал қилмай, ноқонуний йўсинда қўлга киритаётганларини ўйлаб ҳам кўрмайдилар.

Ҳар икки жамиятда текшириш ўтказилиб, жиноий хатти-ҳаракатлари ошқор бўла боргачи, А.Усмонов бухгалтерияга тегишли қандай ҳужжатлар бўлмасин, йўқ қилишга киришди. Гўё шу билан жиноий жавобгарликдан қутулиб қолдигандек эди. Аммо у ўйлагандек бўлмади. Текширишлар давомида унинг яна бир қатор жиноятлари ҳам фош этилди.

А.Усмонов юқорида қайд этилган жамиятлардаги фаолиятидан ташқари, 2012 йил 25 июлда Наманган шаҳар ҳокимлиги ҳузуридаги "Тадбиркорлик субъектларини рўйхатдан ўтказиш инспекцияси"дан рўйхатдан ўтказган ҳолда яна бир жамият — "Нурафшон евро қурилиш сервис дизайни" МЧЖни ташкил этди ва унга ўзи раҳбарлик қилди. Худди шу пайтнинг ўзида "Поп қурилиш индустрия" МЧЖга ҳам "асос солади". Ҳар икки жамиятнинг ҳисоб рақами орқали 843 млн. 727 минг 300 сўм дебет ва 855 млн. 678 минг 300 сўм кредит айланмасини амалга оширди. Бундан ташқари, пул кўчириш йўли билан олинган 100 млн. сўмлик махсулотларни ҳам нақдига пуллаб, тушган маблағни кассасга уради.

Яна ўша сохтакорлик, ҳужжатларни йўқотиш, солиқларни тўлашдан қасддан бўйин товлаш... Ана шу ерга келганда унинг фаолиятига чек қўйилди. Аввал суд... Кейин жиноий жавобгарлик масаласи...

Ҳа, Аюбхон Усмонов тадбиркорлик ниқоби остида ўзига даромад келтирадиган манбалар ўйлаб топаётганди. Адолатли қонунларимиз бу ниқобни юлиб олди. Шу билан бирга, унга эгрликнинг орти жафо эканини яна бир қарра уқтириб қўйди.

Сохтакорлик сири очилди

Юртимиз давлат таълим стандартларига кўра 9 йиллик мактаб ва 3 йиллик касбга йўналтирилган коллежаги ўқиш мажбурий таълим ҳисобланиб, ҳар бир ўқувчининг мажбурий таълим олиши белгилан қўйилган. Бироқ, баъзилар мажбурий таълимни тўлиқ олишни истамайди, гўёки коллеж ёшига етгач, онла масъулиятни зиммасига тушади-ю, пул топиш илминикида чет элга ишлаш учун кетди. Бундайлар орамизда кам бўлса-да, учраб туради. Ажабланарлиси, уларнинг коллежни ташлаб ишга кетишига ота-онаси ҳам, коллеж раҳбарияти ҳам йўл қўйиб беради.

Жомбой информатика ва хизмат кўрсатиш коллежидан ҳам худди шундай ҳолат юз берди. Коллеж директори Файзулла Мамасолиев ва ўқитувчи Шерзод Исмомовлар ўзаро келишиб, коллежнинг компьютер тармоқларини таъмирлаш, монтаж қилиш ва созлаш бўлимига 2010 йилда ўқишга қабул қилинган Ҳикматилла Бахриевни "эркалатиб юборишди". Гап шундаки, Ҳикматилла 2011 йилнинг март ойидан ноябрь ойига қадар, 2011 йил декабрь ойидан 2012 йил апрель ойига қадар, 2012 йил май ойидан 2013 йил апрель ойига қадар Россия Федерациясига ишлаш учун кетиб, дарсларга қатнашмади. Бироқ, коллеж раҳбарлари уни курсдан курсга ўтказиб келаверишди. Ўқувчининг дарсларга қатнашмаётгани коллеж директорини ҳам, гуруҳ раҳбарини ҳам ташвишлантирмади. Шу сабабли Ҳикматил-

ланинг дарсга келмаётганига қарши ҳеч қандай чора кўрилмади. Шу тариқа дарсга келмаган ўқувчи коллежни битиришга ҳам улгурди. Гуруҳ раҳбари Ш.Исмомов ўқувчиси Ҳикматилладан бир сафар макултурата учун, дея 10 минг сўм пул олди. Орадан бирор вақт ўтгач, Шерзод Исмомов Ҳикматилланинг акаси Иззатиллага ишга жойлаштириш юзасидан коллеж ва ўқувчи ўртасида тузиладиган уч томонлама шартнома бланкасини бериб, исталган қорхонанинг мухрини бостириб келишни тайинлайди. Иззатилла шартномага ҳеч қардан муҳр қўйди-ра олмай, уни яна гуруҳ раҳбарининг ўзига топшириб, "хизмат ҳақи" эвазига 50 минг сўм берди. Иззатилла пулни Ш.Исмомовга бергач, бу ташвишдан халос бўлди. Аммо, неганди Ҳикматиллани курсдан курсга кўчириб келаятган коллеж раҳбарлари унга диплом

Абдуғофир ФОЗИЛОВ,
СВОЖДЛҚК департаментининг
Самарқанд вилоят бошқармаси
бўлим катта суриштирувчиси

беришмади. Балки, улар ўртасида аллақандай келишув бўлганди. Келишув бўлмаганида дарсда йўқ ўқувчини бор, деб ҳужжатларни сохталаштириш нима учун керак эди?!

Аслида бу найранг ёпиглигича қолиши мумкин эди. Бироқ, коллежни битирганлик тўғрисида диплом ололмаган Ҳикматилла Бахриев бу ҳақда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга арз қилди. Шундан сўнг коллеждаги сохтакорликлар аён бўлиб қолди.

Маълумки, мамлакатимизда таълимга жиддий эътибор қаратилди. Унга панжа орасидан қараш жиноятдир. Жиноятга қўл урган коллеж директори Файзулла Мамасолиев 3 йил муайян мансабдорлик лавозимларида ишлаш ҳуқуқидан маҳрум қилиниб, энг кам ойлик иш ҳақининг 400 баравари миқдориди жарима ҳисобига қўрилди. Коллеж ўқитувчиси Шерзод Исмолов 3 йил муайян мансабдорлик лавозимларида ишлаш ҳуқуқидан маҳрум қилиниб, энг кам ойлик иш ҳақининг 350 баравари миқдориди жаримага лойиқ деб топилди.

Инсон қадри пул билан ўлчанмайди

Инсон ўқиб-ўрганиши, эркин меҳнат қилиши, табиат бойлиқларидан фойдаланиши, соғ-саломат юриши барча давлатларда қонун билан муҳофаза қилинади. Шундай бўлса-да, фуқаролар ҳафсизлигига ҳамда ижтимоий-маънавий барқарорликка одам савдоси каби муҳим илаҳи мартон раҳна соломқа. Ачинарлиси, мазкур жиноятнинг олдини олиш учун комплекс чора-тадбирлар амалга оширилаётган пайтда ҳам айрим фуқаролар одамфурӯшларнинг тузогига осонгина тушиб қоламоқдалар.

Жумладан, юртдошларимиз Дилшод Тошев, Ботир Мелиев, Нодир Мусоевлар (исм-фамилиялар ўзгартирилган) одам савдосининг муҳим оқибатларидан хабарлари бор эди. Бироқ, улар бир кимсанинг алдовларига осонгина учиб, бегона юртларда не-не ўқубатларни бошдан кечирдишди. Эндики 25 ёшга кирган Мурод Эркинов айти билани қучга тўлган даврида фойдали меҳнат билан шуғулланиш ўрнига ўз ватандошларини сотиб, мўмай даромад ортттирмоқчи бўлди. Бу кимса юқорида номлари келтирилган фуқароларга қўшни Қозоғистон Республикасида иш борилигини айтиб, ҳар ўн кунда маош берилишини таъкидлаган ҳолда, уларнинг ишончини қозонди. Сўнгра ўтган йилнинг 27 ноябрь кунини ҳақ юртдошлари мамлакатимизнинг чегара масканидан Қозоғистон Республикаси-

Ўткирбек АБДУРАИМОВ,
СВОЖДЛҚК департаментининг
Шайхонтоҳур туман бўлими бошлиғи

га олиб ўтиб, Астана шаҳрига олиб боради. У ерда олдиндан тузилган жиноий режага асосан Д.Тошев, Б.Мелиев ҳамда Н.Мусоевларнинг фуқаролик паспортларини вақтинчалик рўйхатга қўйиш баҳонасида олиб қўйиб, ўша ердаги қурилиш ташкилотининг раҳбари бўлган Бабураев ва Юсуф исмли номалум шахсларга бериб, ҳар бир ҳақморти учун уч юз АҚШ долларидан пул олиб, Ўзбекистонга қайтиб келади.

М.Эркиновга ишониб, ўзга юртда катта пул ишлаб олишни ният қилган уювчон эса бир ойдан кўпроқ вақт меҳнат қилса-да, қўлмага маош тегмади. Ҳақларини талаб қилишганида ҳар сафар бошқидан "мен сенларнинг маошларини олдиндан тўлаб қўйганман", деган жавобни олашди. Шундан сўнг, 2014 йилнинг январь ойида уювчон у ердан қочиб, республикамизга турли йўллар билан, не-не азовларда қайтиб келишди. Одамфурӯш ҳақида эса тегишли жойга хабар беришди.

Тезкор суриштирув ва қидирув жараёнида жиноятчи қўлга олиниб, унинг барча қилмишлари фош этилди. Жиноят ишларини бўйича Шайхонтоҳур туман суди одамфурӯшнинг қилмишига яраша ҳазо тайинлаб, ҳукм чиқарди. Унга кўра М.Эркинов саккиз йил муддатга озодликдан маҳрум этилди.

Тўсиқлар бартараф этилмақда

Мамлакатимизда амалга оширилаётган ислохотлар жамиятимизнинг ривожини, ҳар бир шахс ҳуқуқ ва эркинликларини тўғри англаши ва улардан самарали фойдаланиши, ўз мажбуриятларини виждонан бажариши, фаолияти давомида қонунга асосланган давлатимиз раънақини таъминлайди. Айтиш жоизки, ўтган даврда Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Солиқ, валоғата оид жиноятларга ва жиноий даромадларни ағаллаштиришга қарши курашиш департаментининг Жиззах шаҳар бўлими томонидан бу борада муайян ишлар амалга оширилди.

Абдуғофир ТОШКУВВАТОВ,
СВОЖДЛҚК департаментининг
Жиззах шаҳар бўлими бошлиғи

кейинчалик яна 300 минг сўмни фирибгарлик йўли билан олаётганида ушланган.

Бундан ташқари, бўлим ходимлари томонидан янги иш ўринлари яратиш ва аҳоли бандлигини таъминлаш юзасидан ҳам тегишли ишлар олиб борилмақда. Бу борада аниқса, қонунчиликда таъкидланмаган фаолият тури билан яширин равишда шуғулланаётган фуқароларга ҳуқуқий чоралар қўриш билан чекланмасдан, амалий ёрдам бериб, уларнинг фаолиятига қонуний тўс бериш ва янги ишчи ўринларини яратишга алоҳида эътибор қаратилмақда.

Тадбиркорлиқни қўллаб-қувватлаш ва уларнинг фаолиятига тўсиқ бўлаётган бюрократик ва сансалорлик ҳолатларини зудлик билан бартараф этиш, айбдор шахсларнинг жавобгарлик масаласини ҳал қилиш борасида ҳам тегишли ишлар олиб борилмақда. Ўтган даврда тадбиркорларнинг ҳимоясига оид 3 та жиноят иши аниқлан-

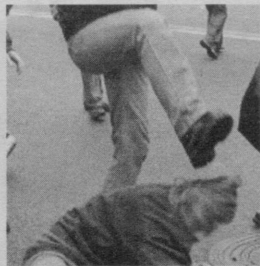
ган. Жумладан, ўтказилган тезкор тадбирда, фуқаро Олимжон Пирназаров (исм-фамилиялар ўзгартирилган) "Калия ишонч транс" МЧЖ мансабдор шахсларига ўзини Жиззах вилоят ҳокимининг ёрдамчиси, деб таништириб, жамиятга тегишли автотранспорт воситаларини техник қурқидан ўтказишда ёрдам бериш эвазига 250 минг сўм ва

Маишатнинг сўнгги бекати...

"Бир йилда битта машинанинг пулини топса бўларкан", деди пул ишлаб топиш учун сафарга отланган Тошпўлат (исм-фамилиялар ўзгартирилган) ўртоқларининг саволларига жавобан. "Ўқушни, қочиб кетмайди. Кейин давом эттираверман". Манзилга етиб боргунча, ўзича режалар тузди. Омали юришиб, сердаромад иш топа олса, қайтиб келиб, аввалгига битта дўкон очди. Бойваччага айланиб, улгуржи савдо қилиб, пулни пулга уриштириб, қасрлек уй қуради. Қимматбаҳо енгил машина сотиб олади. Назар-писанд қилмай, оёғининг учида кўрсатиб юрган айрим пулдор тенгдошларининг попутини пайсайтириб, соясига салом берадиган қилиб қўяди.

Россия Федерациясининг пойтахти — Москва шаҳрини томоша қилиш насиб этмади. Вокзалда кутиб олган, ишга чакриган одам улари килич бир шаҳарга олиб бориб, ётқоҳнага, кўп қаватли уйнинг ертўласига жойлади. Паспортларини йиғиб олди. Тонг сахардан қоронғу тушгунча, силлани қуртадиган иш хомаёллари ни пучга чиқарди. Бир ой ичидаёқ мўмай даромад топиш илинжи саробдан бошқа нарса эмаслигига ақли етган Тошпўлат изига қайтиш тараддудига тушди. Иш бевуридан маошини сўраган эди, у "кетар чоғинг олсан", дея гапни қисқа қилди. Йирик бўйчанга кўлга киритиб, куён бўлиш илинжидан Тошпўлат жиноятга қўл урди. 2009 йилнинг ноябрь ойида у Москва вилояти Шелковский шаҳар судининг ҳукми билан 1 йил-у 6 ой муддатга озодликдан маҳрум этилди.

Жазони ўтаб, юртига, Кўкон шаҳрига қайтганидан кейин ҳам эс-хушини йиғиб олмади. Бирон жойда ёлчилиб ишламади. Маишатга берилди. Яна жиноят кўчасига кирди. 2012 йилнинг 13 июнь куни жиноят ишлари бўйича Кўкон шаҳар суди унга олти йил муддатга озодликдан маҳрум этиш жазосини тайинлади. Бир йил-у тўрт ойдан кейин жиноят ишлари бўйича Оханжон туман судининг ажримини билан жазонинг ўталмай қолган қисми ахлоқ тузатиш ишлари билан алмаштирилди. Тошпўлат Ахроровга ҳалол йўлга ўтиши учун давлатимиз томонидан яна бир имконият берилди. Бироқ, йиғирма бир яшар йигит бу мурувватдан ўзига тегишли ҳулоса чиқариб

онасининг уйига қайтиб бормай, фахш ботқоғига ботиб бўлган эди.

Ўғрилиқни касб қилиб олган, тубанликка юз тутган Тошпўлат оддий инсоний фазилатлар ҳам ёт эди. Қарииндларини ҳам сариқ чақага олмай қўйган ўғри энди туғишган опасининг мол-мулкни ўмариш пайига тушди.

2013 йил 19 ноябрининг тунда уйда ҳеч ким йўқлигидан фойдаланиб, кўп қаватли турар жой биносидан яшовчи опасининг уйига деразадан яширинча кириб, Мастураҳоннинг 350 минг сўмини ўмариб чиқди. Эшик қалитларидан бирини эса қўлга киритди. Орадан тўрт кун ўтгач, бу сафар ҳам опасининг уйда ҳеч ким йўқлигини билиб олган Тошпўлат эшикни қалит билан очиб ўйга кирди. Опасига тегишли 5 млн. сўм пулларни ва бриллиант қўзди, қиймати 4 млн. 200 минг сўмлик тилла узук ҳамда сирғани олиб чиқиб кетди. Тилла тақинчоқларнинг нотаниш кимсаларга пуллаб юборди. Ўғирлаган пуллари айл-ишратга сарфлади.

Қамокдан чиққанидан буён бир неча марта ўзининг машинасида Тошпўлатни айтган жойига элтиб юрган махалладоши Абдуҷамол Солиев билан ўша куни телефонда боғланди. Соат кундузги ўн бир яримда А.Солиев опасининг машинасида Тошпўлат тушунтирган жойга етиб борди ва уни шаҳар электр тармоқлари қорхонаси ёнига элтиб қўлди. Абдуҷамол шундан сўнг кечгача яна икки-уч марта Тошпўлат телефонда чақирганида етиб бориб, уни олиб юрди. Уйда ух-

лаб ётган Абдуҷамолни тун ярмида телефон кўнғироғи уйғотди. Тошпўлат "уйингни подвезди олдидаман, пастга туш", деди. У сариқ рангли "Матиз" русумли таксида келган эди. Кўлида икки шиша пиво билан қарши олди.

Йўл-йўлақай пивони ичиб, А.Темур кўчасидаги компьютерхона ёнида таксидан тушиб қолишди. Ичкарига кириб, компьютерда жангари ўйинларни ўйнаб ўтиришганида Тошпўлатнинг Носир деган таниши келиб қолди. Унинг оқ рангли "Нексия" машинасига чиқиб ўтиришганида, Тошпўлат телефонда бир қиз билан гаплашиб, учрашадиган манзилни келишиб олди. Тошпўлат Шахлога телефон қилган эди. Келишилган жойда турганларида ёнларига "Дамас" русумли машина келиб тўхтади. Ундан Шахло тушиб, "Нексия"нинг орқа ўриндиғига ўтирди. Унинг кайфи тарок эди. Носир машинани бетон арик тарафга ҳайдади. Машинада йўл-йўлақай Шахло билан Тошпўлат ғижиллашиб қолишди-ю, Тошпўлат қизни буралатиб сўқийча, Шахло эса унинг гапига яраша жавоб қайтаришга тушди. Учқўриқ туманидаги "Тўқсонқовун" қишлоғидан оқиб ўтган бетон арик ёнида Тошпўлат машинани тўхтатишни буюрди. Шахло ихкаласи машинадан тушишгач, "Нексия" ўн метрча нарига бориб тўхтади.

Тошпўлат аёлни бағрига тортган эди, у юлканин чиқиб, йигитни ҳақоратлай бошлади. Бундан Тошпўлатнинг жаҳли чиқиб, унинг юзига мушт туширди. Шахло бетон арик ичига йиқилиб, кечирим сўрай бошлади. Бироқ ғазабни қайнаган Тошпўлат ердан тош олиб унинг бошига урди. Бақир-чақирни эшитиб, машинадан тушиб келган Абдуҷамол Тошпўлат "жойингга чиқиб, тек ўтир", деб ўшқирди-да, ўзи арик қирғоғига чиқибга уринган қизнинг елкасини чангаллаб, бўғзига пичоқ тортиб юборди. Машина тарафга юриб, ортига ўрилди. Шахло тирик эди. Орасига қайтиб, қирғоққа чиқи-

Ғолибжон МИРЗАЕВ,
Фаргона вилоят прокуратураси
бўлим прокурори

шини кўтди. Сўнгра икки марта бошига тепиб, баданига кетма-кет пичоқ санчди. Қонга беланиб ётган қизни оёғи билан ариққа тепиб туширди. Жабрдиданнинг бир неча қўл телефонлари, юз минг сўм пулини олиб, сумкасини ариққа отиб юборди. Автомашинада қолган қийимини ҳам ариққа ташлагач, Носирга ҳайдашни буюрди. Ҳайдовчи билан Абдуҷамол "нима бўлди, қиз қани?", деб сўрашган эди, "ҳеч нарса бўлгани йўқ, ўзи йўлни топиб кетади", дея гапни қисқа қилди. Келаси куни соат 12:00 ларда Абдуҷамол билан кўришди. "Шахло-ни ўлдирдим", деди. Сўнгра бор пулларини ароқ ичиб тугатди. Пули туггани учун марҳуманинг сумкасиндан олган қўл телефонини такси ҳайдовчисига гаровга қолдириб, ўзи олдига тушиб қолди.

Қотиллик ва босқинчилик жиноятининг шохиди бўлган Абдуҷамол Солиев бу ҳақда ИИБга хабар бермай, мум тиллаб юраверди. Орадан икки кун ўтиб, ИИБ ходимлари Тошпўлатни қўлга олишди.

Суд мажлисида ўзининг икдорлигидан ташқари, гувоҳларнинг кўрсатмалари, инкор этиб бўлмас далиллар билан Т.Ахроровнинг ўғрилиқ, босқинчилик ва қотилликдан иборат жиноятлари тўлиқ исботини топди. Айш-ишрат ботқоғига ботиб, инсоний қиёфасини йўқотган бу кимса 18 йил муддатга озодликдан маҳрум этилди. Қотиллик жиноятини яширган А.Солиевга тўрт ой муддатга озодликдан маҳрум этиш жазоси тайинланди.

Ҳулоса қилидиган бўлсак, енгил-елпи пул топиш илинжидан тубанликка ўз тутиб, ишдан, меҳнатдан қочиб, бировларнинг мол-мулкига чанг солган, топган пулини ичкилик-бозилка сарфлаган, айш-ишратга берилган кимсаларнинг боши деворга урилиши, қонун қаршида жавоб бериши мукаррардир.

Ҳаётда ҳар ким турлича ҳаёт кечиради. Кимлар оиласи фаровонлиги учун кечая кундуз тиним билмай меҳнат қилиб, фарзандаларига ҳалол лўқма едиришни афзал билади, яна бир тоифа кимсалар ўзгалар меҳнати, пешона тери эвазига топишган даромаддан фарибгарлик йўли билан фойдаланиш пайида бўлади.

Фарҳод Мўминов (исм-фамилиялар ўзгартирилган) ана шундай енгил йўл билан пул топишга ишқибоз кимса бўлиб қикди. Ўзгалар ишончига қира оладиган бу шахс танишларига ўзини барча муаммоларни ҳал этиб берадиган "ҳожат-барор" инсон сифатида таништирди. У дастлаб таниши Шўхрат Расуловнинг "муаммо"сини ҳал этишга ваъда беради. Ф.Мўминов танишига икки кун ичида "Нексия" автомашинаси олиб бе-

«Ҳожатбарор» фарибгар

ришини айтиб, унинг 2 минг АҚШ доллар пулини фарибгарлик йўли билан қўлга киритади.

Орадан тўрт ой вақт ўтади. Бироқ, машинадан дарак бўлмайди. Ваъдани қуюқ қилиб берган Ф.Мўминов эса янги уллов ҳайдашни ният қилиб юрган танишидан машинани заводдан олиб келиб бераман, деб яна 17 млн. 205 минг сўм пул олади. Аммо бу сафар ҳам Ш.Расулов "чучварани хом санаб қўйганини" англай олмади. Чунки, янги автомашинадан ҳанузгача хабар йўқ эди. Янги машинанинг бўлажак эгаси "ҳожатбарор"га қўнғироқ қилганида у ҳар сафар турли баҳоналар қилиб, ишни ортга сураверади. Хуллас, орадан яна бир ой вақт ўтгач, Ф.Мўминов танишини яна бир марта чув туширади. Бу сафар янги машина олиб бера олмаслигини айтиб, агар олган пулларига яна 3 минг АҚШ доллар қўшиб берса, ўзининг "Ласетти" русумли автомашинасини унга сотишини айтиди. Шунча пулини бериб ҳам "қўзи очилмаган" Ш.Расулов яна Ф.Мўминовга ишонч билдиради. Унга айтилган микдордаги пулни беради. Лекин "Ласетти" автомашинасини ҳам,

берган пулини ҳам қайтариб ололмайди. Ф.Мўминов бўлса танишининг 5 минг АҚШ долларини ҳамда 17 млн. 250 минг сўм пулини қўлга киритиб, ўз эҳтиёжлари учун сарфлаб юборади.

Ш.Расуловнинг пулларини "ҳазм" қилиб юборган фарибгар энди иккинчи ишга қўл урди. Ф.Мўминовнинг бу сафарги "қурбон"и ҳам унинг узоқ танишларидан бири бўлди. Носир Қобилов уй оломқи эканлигини эшитган Ф.Мўминовнинг пайтавасига қурт тушди. У қандай бўлмасин, танишининг уй сотиб олиш учун жамғарган пулларини қўлга киритиш режасини туза бошлади. Ва ниҳоят бунинг ҳам улдасидан қикди. Танишига Яқсарой туманида қўрилаётган "габус" уйлардан олиб беришни ваъда қилди. Унинг гапларига ишонган Н.Қобулов 89 минг 500 АҚШ долларини унинг қўлига қандай тўтқазиб қўйганини ўзи ҳам билмай қолди. Орадан икки ой ўтса-да, ваъда ваъдалигича қолиб, уй ҳам ўз-ўзидан ном-нишонсиз йўқ бўлиб кетди.

Ўзганинг тер тўкиби, не умидлар билан йиққан пулини осонгина ўзлаштириб олишининг "ҳадиси"ни олган

Эркин Юлдошев,
Тошкент шаҳар прокуратураси бўлим
прокурори

Ф.Мўминов бу сафар ҳам ўзининг ёлғон ваъдалари билан яна бир инсонни чув туширди. Тошкентдан уй олишни мақсад қилган Акбар Тошев фарибгарнинг тузюғига қандай қилиб илиниб қолганини ўзи ҳам билмай қолди. Ф.Мўминов унинг уй сотиб олиш учун йиғиб қўйган пулига факат квартира эмас, балки машина ва бошқа қимматбаҳо буюмлар ҳам олиб беришни ваъда қилди, 106 минг 200 АҚШ долларини микдордаги маблағини олиб, ўз эҳтиёжлари учун сарфлаб юборди.

Ўзини устаси фаранг фарибгар, деб юрган Ф.Мўминов қўлларига темир ҳалқалар келиб тушгандан кейингина, қонунлари устувор юрда жиноятга жазо мукаррар эканлигини тушуниб етди.

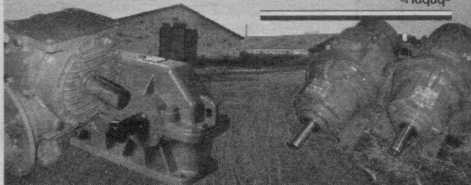
Жиноят ишлари бўйича Тошкент шаҳар судининг ҳукми билан фарибгарликни ўзига касб қилиб олган Ф.Мўминовга озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланди.

Юқоридагилардан хулоса қилиш мумкинки, суд бўйруғи тартибда иш юритиш институтининг ўзига хос хусусиятларини аҳоли ўртасида тарғиб қилиб бориш ҳам бугунги куннинг долзарб масалаларидан бири бўлиб, бунга ҳар бир ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идора алоҳида эътибор қаратиши лозим.

Билаги кучга тўлган етти нафар йигит ҳалол меҳнат қилишни хоҳламаганиги учун жиноят кўчасига кириб, ўғри деган тамғани орттириб олади. Ўғриликка бош бўлган Сардор Ҳайитов (исм-фамилиялар ўзгартирилган) 2013 йил август ойи ўрталарида Сирожиддин Мамиров, Шерзод Айтбаевлар билан Ўктам Келдиёровнинг бошқарувида бўлган "Матиз" русумли автомашинада "Дўстликдонмахсулотлари" ОАЖга келишади.

«Омбор» операцияси

Дилшод ПАРДАЕВ,
Дўстлик туман прокурори
Гули ХОЖИБОЕВА,
«Huquq»

Олдиндан ишлаб чиқилган режага мувофиқ, Ўктам жамият ҳудудидан ташқарида атрофни кузатиб туради. Шерзод, Сирожиддин ҳамда Сардорлар жамият деворидан ошиб ўтишади, омбор ичкарисига кириб, жами 7 млн. 561 минг сўмлик 8 дона 4-А русумли мотор ҳамда 3 дона редукторни ўмариб чиқишади. Сўнгра ускуналарни Ў.Келдиёровнинг автомашинасига жойлаб, Сирожиддиннинг вақтинча яшаб турган Дўстлик шаҳридаги уйига олиб бориб қўйишади.

Эртасига йигитлар моторлардан бирини намуна тариқасида Хуришд Эгамовнинг уйига олиб бориб, харидор тоғиб беришни сўрайдилар. Моторлар ўғирланганлигини билган Хуришд ҳам бўш келмайди. У моторлардан бир донасини ўзига хизмат ҳақи сифатида қолдириб, қолган 6 тасини маҳалладоши Кудрат Эшназаровга 1 млн. 400 минг сўмга сотиб юборади. Пулларни Сардор, Ўктам, Шерзод ҳамда Сирожиддин ўзаро бўлишиб, ўзларининг шахсий эҳтиёжлари учун ишлатишади.

"Омбор" операциясининг ҳамирдан қил суғургандек осонгина эклигини етандидан руҳланган йигитлар навбатдаги талончиликни 22 август куни амалга оширишни режалаштиришади. Бу сафар ҳам "Дўстликдонмахсулотлари" ОАЖнинг марказий омборига кириш учун ўз сафларини кенгайтиришга қарор қилишди ва жинорий гуруҳга Бекзод Тиркашев ва Олим Раҳмоновларни жалб этишди. Келишилган вақтда учрашишга, янги шериклар атрофни кузатиб туриш учун ташқарида қолишади. Шерзод эса ёнига Сардор билан яна бир кишини олиб, жамият деворидан ошиб ўтади ва ҳудудда жойлашган марказий омбор дарвозасининг остини қазий бошлайди. Улар қазилган жойдан ичкарига кириб, умумий қиймати 23 млн. 787 минг 529 сўмлик электр жиҳозларни девордан қўлма-қўл узатиб, ўғирлаб чиқишди ва Бекзод Тиркашевнинг "Нексия" русумли автомашинасига жойлаштириб, Олим Раҳмоновнинг уйига яшириб қўйишди.

Шерзод билан Сардор бу гал ҳам ўғирланган молларни сотиш учун Хуришд Эгамовга олиб келишади. Хуришд бу сафар йигитларга совуқроқ муомала қилди. — Яна ўғирланган молми? Билиб қолшасиз, аяшмайди.

Бундай муносабатдан Шерзоднинг жаҳли чиқиб кетди.

— Агар сен сотиб қўймасанг, ҳеч ким билмайди. Ўтган сафар бизга шерик бўлганинг ҳам эсингдан чиқмасин. Ундан кўра, қолган молларимизни ҳам сотиб бер. Фойдасини қўргансан-ку! — деди қўпол оҳанг-да.

Ўғирларнинг чангалига тушганини билган Хуришднинг уларга ёрдам беришдан ўзга чораси қолмади. У моторлардан 15 донасини Ориф Фаниевга 1 млн. 60 минг сўмга, 3 дона мотор, 5 дона мотор редукторни эса Кудрат Эшназаровга 2 млн. 800 минг сўмга сотиб юборди. Пул эса уюшган гуруҳ ўртасида тақсимланган.

Кўп ўтмай омборда тафтиш ўтказилади ва бўлди. Текшириш бошланган кун эса ўғирлик содир бўлганлиги аниқланди. Ушбу ҳолат юзасидан жинорий иш қўзғатилиб, тергов ва суриштирув ишлари бошланди. Натихада, "Дўстликдонмахсулотлари" ОАЖга жами 31 млн. 349 минг сўмлик моддий зарар етказилганлиги маълум бўлди.

Нихоят калаванинг учи топилиб, ўғирлик содир этган шахслар аниқланди. Мазкур ишни кўриб чиққан жиноят ишлари бўйича Дўстлик туман суди томонидан Сардор Ҳайитов, Сирожиддин Мамиров, Шерзод Айтбаев, Ўктам Келдиёров, Хуришд Эгамов, Бекзод Тиркашев ҳамда Олим Раҳмоновларга турли муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланди.

Тўйда синган пиёла

Ўхшаш икки синфдош муносабати нега дарз кетди?

Урф-олатларимизга кўра, тўйнинг дарағи чиқими, қишлоқ аҳли, дўсту биродарлар, хешу ақрабодлар жамула ҳам бўлишади. Тўй муносабати билан кўнгиллар яқинлашади. Албатта, ҳар бир одам ўзига хос хулқ-атвор, маланият соҳиби саналади. Шунинг учун ҳам улуғларимиз "Тўйга борсанг тўйиб бор, ёмонлигинг қўйиб бор", деб бежиз насиҳат қилишмаган. Нега бу нақлни ёлга олим? Сабаби тўй ва тааллирлар киши ҳаётининг энг қувончли, унутилмас лаҳзаларидан биридир. Инлаб йиғинган, топганини эл олаги тортқ қилган одам тўйнинг чиройи ва осойишта ўтишини истайди. Имкон қадар юзга келиши мумкин бўлган кўнгилсизликларнинг оламини олиш пайида бўлади. Бироқ баъзи ҳолларда тўйларла юз берган кўнгилсизликлардан кимдир жабр тортиб қолади.

2013 йил 26 февраль куни Шахрисабз тумани Синабоғ маҳалласидаги "Алибек" тўйхонасида ўтказилган Т.Турдиевнинг фарзандлари суннат тўйида яқинлари қатори синфдош ўртоқлари ҳам йиғилишди. Отабек Ботиров ҳам бошқа ўртоқлари сафида синфдошнинг қутлаш учун кечки тўй маросимига келди. Тўй эгаси уларнинг хурмати юзасидан алоҳида жой ҳозирлади. Базм бошланиши билан синфдошлар дастурхондаги ноз-неъматлар қатори, спиртли ичимликлардан оз-моз ичишди. Бошқалар хурсандчилик қилиш мақсадида даврадаги ўйин-кулгуга қўшилишди. Отабек ва ўртоқлари тўй эгаси ҳамда тўйбола шарафига қадах кўтаришиб, рақс тушаётганларни томоша қилиб ўтиришарди. Тўйнинг ўрталарига келиб тўйхонада маст-аластлар сони орта бошлади. Бу орада Отабекка ҳам спиртли ичимлик таъсир кўрсатиб, ўзини сархуш сезди. Даврадагиларни кузатиб тураркан, синфдош Шомурод Эрназаровнинг бир маст одам билан рўпарасига келганини пайқамади. Шомурод шеригини таништиришаркан, Отабекка қўпол қочирим гап қилди. Отабек ҳам қўполликка қўполлик билан жавоб қайтарди. Бу жавоб Шомуроднинг нафсониятига тегиб, столдаги пиёла билан ерга уриб синдириди. Отабек эса унга бўлиб қилиш яхши эмаслигини айтди. Шомурод эса ичкилик таъсирида шерга айланиб, "Сенинг нима ишинг бор?"

деди-да, яна бир пиёлани синдириб, Отабекнинг юзига мушт туширди. Бу эса Отабекнинг жаҳлини чиқарди. Тўйхонадаги тортишув сал қолса муштлашувга айланарди. Даврадагилар уларни ажратиб қўйишди.

Муомала одоби инсонийлик мезони ҳисобланади. Бу мезонга амал қилиш одамларни бири-бирига яқинлаштиради, ўзаро ишончини мустаҳкамлайди. Шунингдек, тўйларда, жамоат жойларида ҳам ушбу мезонларга амал қилишнинг аҳамияти катта. Маънавият, маданият киши бировнинг тўйини бузишга, кўнгилсизлик чиқаришга уринмаслигини ҳаммамиз яхши биламиз. Шомурод ўзининг одоб-ахлоққа зид хатти-ҳаракати билан нафақат йиғилганларнинг кафиятини бузди, балки анчагина пул сарфлаб элнинг кўнглини олишга ҳаракат қилган синфдошнинг ҳам моддий жиҳатдан қўшимча чиқимга туширди. Табиийки, Шомурод синдириган пиёлаларнинг пулини тўламайди, тўйхонада дарз кетган ҳамма идиш-товолларнинг пули тўй эгасининг гарданида туради.

Салкам қирқ ёшни қарши олган одамнинг бундай номақбул хатти-ҳаракати Отабекнинг жаҳлини чиқарганди. Шундай бўлса-да, ўзини босишга ҳаракат қилди. Аммо Шомурод бироз ўтиб, Отабекнинг олдида қайтиб келди ва унга ташқарида қиқиб гаплашиб олишларини айтди. Отабек рози бўлиб унга эргашди. Тўйхонадан 30 метрлар узоқлашган, улар яна

даханаки жангни бошлашди. Иккиси ҳам маст эмасми, тортишув муштлашувга айланди. Отабек жаҳл устида синфдошнинг юзига мушт туширди. Оёқда аранг турган Шомурод мушт зарбидан ерга қулади. Отабек эса кетма-кет мушт тушира бошлади. Ерга гўжанақ бўлиб ётган Шомурод зарбаларни қайтаришга уринган вақтда Отабек унинг бошига оёғи билан ҳам бир-икки тегди. Жаҳли босилган, тўйхонага қайтди. Шомурод калтак зарбидан базир ўрнидан туриб, уйи томон йўл олди. Отабек қайтганда тўй ҳам туғаб, тўй эгалари ёзилган дастурхонларни йиғиштириш билан овора эдилар.

Отабек уйига қайтган ҳам кўнгли хотиржам бўлмади. Шомуроднинг аҳолидан хавотирини, синфдошларидан унинг аҳолини суриштира бошлади. Уларга кўчада бўлиб ўтган воқеани айтиб берди. Тўйнинг эртаси куни ҳам Отабек синфдошлари орқали уни суриштирди.

Шомурод акасининг уйига етиб, хушидан кетганди. Холдан хабар олгани келган синфдошлари унинг калтак зарбидан ҳамма жойи қўқариб, бир аҳолида ётганини кўришди. Уни дарҳол шифохонага етказишди. Отабек бу хабарни эшитган, тезда шифохонага йўл олди. Ана шундагина қилиб қўйган ишидан пўшаймон бўлди. Афсуски, энди кеч бўлган эди. Жаҳлини жовлай олмагани ўзига анчагина қимматга тушганди. Мазкур ҳуқуқбузарлик юзасидан жиноят иш қўзғатилди. Отабек Ботиров қилишга яраша жазосини олди. Пиёла синса, янгиеси топилади, аммо икки синфдошнинг муносабатлари бузилгани ёмон бўлди.

Шу ўринда тўйга бораётган ҳар бир киши юқорида келтирилган мақол моҳиятини чуқурроқ ўйлаб кўрса, фойдадан холи бўлмасди. Тўй кўнгличар, меҳрмуҳаббатни мустаҳкамловчи қадрият саналади. Уни бузишга, кўнгилсизликлар чиқаришга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ.

ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН * ЭЪЛОН *

Тошкент шаҳар Ички ишлар Бош бошқармаси Тергов бошқармаси тизимларида бўш бўлган терговчи лавозимларига танлов эълон қилади

Танловда олий — ҳуқуқшунос дипломига эга бўлган, муддатли ёки сафарбарлик қақурув резервида ҳарбий хизмат ўтаган, шунингдек олий ўқув юрғларининг ҳарбий кафедраси курсини тамомлаб, офицерлар заҳирасига киритилган, бўйи **170 см.** дан кам бўлмаган, Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятининг Қибрай, Зангиота туманларида доимий истиқомат қилувчи, **30 ёшгача** бўлган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари иштирок этишлари мумкин.

Мурожаат учун телефонлар: 370-56-44, 281-92-52

Тадбир

Прокуратура органлари тизимида қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, ёш кадрларни касбга салоҳат руҳида тарбиялаш борасида ўз куч-ғайратини сарфлаб, билими ва бой ҳаёт тажрибасини ўргатиб келаётган фахрийларнинг насиҳатлари ҳар жойда, ишла ҳам, маҳалла-қўйла ҳам асқотади.

Сабок ва ҳамкорлик

Гули ХОЖИБОЕВА,
«Huquq»

Жорий йилнинг 25 июнь кунини "Суриштирув самарадорлигини ошириш ҳамда жиноятларни фош этишда ҳамкорлигини яхшилаш масалалари" мавзусида Олий ўқув курсларида ўқув машғулотлари ўтказилган Бош прокуратура ҳузуридаги Солиқ, валютага оид жиноятларга ва жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаментининг суриштирувчилари иштирокида фахрийлар билан учрашув бўлиб ўтди.

Учрашувни Республикаси Бош прокуратурасининг Олий ўқув курслари ўқитувчиси Шерзод Матчанов очиб, Ўзбекистон Республикаси прокуратура органларининг фахрийларини ижтимоий қўллаб-қувватлаш жамоатчилик Маркази раиси Ботир Калоновга сўз берди. У ўз маърузасида Марказнинг ташкил этилиши, фаолияти, мақсад ва вазифалари, шунингдек, прокуратура раҳбариятининг фахрийларга кўрсатаётган эътибори, уларнинг ижтимоий муҳофазасига ҳам алоҳида эътибор берилаётганлигини таъкидлаб ўтди.

Тадбир давомида узоқ йиллар прокуратура тизимида масъул лавозимларда ишлаб келган, ҳозирги пайтда Ўзбекистон Республикаси прокуратура органлари фахрийларини ижтимоий қўллаб-қувватлаш жамоатчилик Марказининг Республика Департаменти ҳудудий бўлими раиси лавозимига фаолият юритаётган Раим Рўзиев ва Департамент фахрийси Равшанбек Хожихоновларга сўз берилди. Сўзга чиққан маърузачилар нафақага чиққан фахрийларимизнинг иззат-ҳурматини жойига қўйиш, уларни эъзозлаш ва маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватлашга доимий эътибор қаратилаётганини эътироф этишди. Шу жумладан, фахрийларга нисбатан бундай муносабат нафақат уларни эъзозлашга, балки прокуратура органларида меҳнат қилаётган ҳар бир ходимнинг ўз касбини улуғлаш ва сadoқатли бўлишида ҳам муҳим аҳамият касб этиши таъкидланди.

Маърузачилар ўз иш тажрибалари ҳақида тингловчилар билан ўртоқлашар экан, энг аввало, қонун талаб этадиган барча вазифаларни сидқидилдан ва адолат тамойилларига таянган ҳолда бажариш шу касб эгасининг бурчи эканлигини алоҳида қайд этишди.

Учрашув сўнггида тингловчилар ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Ялпи мажлис якунлари

16-20 июнь кунлари Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Марказий банки ва Бош прокуратура ҳузуридаги СВОЖЖДЛҚК департаменти вакиллари билан ташкил топган Ўзбекистон Республикаси делегацияси Жиний даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш бўйича Евроосий гуруҳининг Москва шаҳрида бўлиб ўтган 20-ялпи мажлисида иштирок этди.

Ялпи мажлис ишида гуруҳга аъзо республикалар (Беларусь, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркменистон, Хитой, Ҳиндистон, Россия, Ўзбекистон) билан бирга йигирмадан ортиқ кузатувчи давлатлар ва халқаро ташкилотлар вакиллари иштирок этди.

Кун тартибига мувофиқ ялпи мажлис муҳокамасига Евроосий гуруҳининг фаолияти билан боғлиқ 40 тага яқин масала киритилди. Шу жумладан, ФАТФ томонидан қабул қилинган янги тавсияларни аъзо давлатларда таъбиқ этиш, жиний даромадларни легаллаштириш ва

терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш соҳасида қабул қилинган янги халқаро ҳужжатларнинг ўрганилишини ташкиллаштириш ва ташкилот фаолияти билан боғлиқ қатор норматив ҳужжатлар лойиҳалари муҳокамаси қўриб чиқилди.

ЕОГА аъзо давлатларнинг жиний даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш бўйича ўз миллий тизимларини яратиш ва такомиллаштириш тўғрисидаги ҳисоботларини муҳокама қилиш ялпи мажлисда қўриб чиқилган асосий ма-

салалардан бири бўлди. Жумладан, Қирғизистон Республикаси, Тожикистон Республикаси, Беларусь ва Қозоғистон Республикаларининг соҳада амалга оширган ишлари тўғрисидаги ҳисоботлари тингланди.

Шу жумладан, ялпи мажлисда мамлакатимизда ушбу соҳадаги қонунчиликни янада такомиллаштиришга йўналтирилган чора-тадбирлар мажмуаси ва ишлаб чиқилган қонун лойиҳалари тўғрисида маълумотлар тақдим этилди. Шунга боғлиқ равишда Ўзбекистонда амалга оширилган ишлар тўғрисидаги маълумот навбатдаги мажлисда тингланиши таъкидланди.

20-ялпи мажлис доирасида Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Солиқ, валютага оид жиноятларга ва жиний даромадларни легаллаштиришга қарши кура-

Зоҳид ХАТАМОВ,
Бош прокуратура ҳузуридаги
СВОЖЖДЛҚК департаменти
бўлим бошлиғи

шиш департаменти билан Ҳиндистон Республикаси Молиявий разведка бўлими маси ўртасида жиний даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш ва шу билан боғлиқ маълумот алмашинуви юзасидан ҳамкорлик Меморандуми имзоланди.

Молиявий чоралар бўйича мақсадли гуруҳ (ФАТФ) вакили ЕОГнинг бошқа халқаро ташкилотлар билан бундай ўзаро ҳамкорлиги ЕОГнинг халқаро майдондаги обрў-эътибори янада мустаҳкамланишига имкон яратишини алоҳида таъкидлаб ўтди.

Ялпи мажлис якунлари бўйича Евроосий гуруҳининг оммавий муурожаати қабул қилинди.

Бола ўқсимасин дунёда...

"Бировнинг нонини нондек чайнашга темирдек тиш керак...", дейишган экан кексаларимиз. Бу ёзилмаган ақланинг айни ҳақиқатлигини ҳис этиш учун ниҳоҳдан ажралиш, алимент ундириш ҳақида судга ариза қилувчиларга насиҳатлар, йўл-йўриқлар берилди. Зеро, шириндан бошланган турмуш ўз-ўзидан аччиқ бўлиб қолмайди. "Болаларимнинг кўнгли кемтик ўсмасин", деган ота-она ҳар қандай ҳолатда ҳам ажралишга шошилмайди. Ахир бу — ТУРМУШ! Айтган-дегани билан мушти бор! Унинг зарбига эса юрагидан меҳр, кўксидан эса матонат ва бардоши борларгина чидайди.

Шундай ҳоллар бўладик, оналар болаларини ўз отаси дийдоридан бенасиб қилишга, юрагидан унга нисбатан нафрат уйғотишга уринадилар. Ўртада қолган бола эса...

Кўз олдингизга келтирдингизми? На оғиз тўлдириб отасини ёмонлаётган онасига, на умрида кўрмаган падарига ишонишини билади шўрлик. Оқибатда... Беихтиёр тегранга "Ахир шу бола эмасмиди ўртангиздаги меҳр риштаси? Ҳар иккинчизга оламолам қувонч, бахт келтирган, ширин орзу-умидлар сари етаклаган? Неге энди унинг ўзини бахтсизликка рубарў қиялпсиз?" каби саволлар ўзини уради. Афсус...

Еинки ота билан қолган болалар... Ўғай онанинг ширин сўзи таъкиб унга, салгина қовоқ уйиши таъна, маломат! Хўш, муқаддас никоҳимиз меваси бўлмиш азиз фарзандларимизнинг бахти, иқболи учун нега озгина азиятларга, борлик-йўқликка қаноат қилмаймиз?

Санобар ва Муслимбек (исм-фамилиялар ўзгартirilган) ҳам эл қатори не-не орзу-умидлар билан оила қуришди. Ўн тўрт йиллик турмушлари давомида икки нафар фарзандли

бўлишди. Бу орада эр қайноғасининг қизига уйланиб олди-ю...

Ҳаммадан ҳам Санобарга қийин бўлди. Жанжал қилай деса, қундоши ўз акасининг қизи... Бу ёқда болалар ўзи билан қолган, уларнинг қорни, эгни, дегандек...

У ўйлай-ўйлай эри билан бирга яшаётган кезлари биргаликда сотиб олинган "Ласетти" автомашинасидаги ўз улушига даввоғар сифатида фуқаролик судига мурожаат этди.

Ачинарли ва ажабланарли ҳол... Ажрашаётган эр-хотин орасидаги мулк можароси томошаси... Улар шу қадар тубанликка боришадик, ҳайратдан ёқа уйлашсан. Эр: "Онам тўйда ҳадя этган фалон нарсамни олиб кетибсан!", деса, хотин: "Сепимдаги фалон кўйлагимни синглинг кийиб кетганди, шуни тўла!" деб айтади. Ҳатто бирга яшаганларида нима едириб-ичирганича ўртага ташлайдиган эркаклардан лол қолмай иложининг йўқ. Энди айтинг, қани ўртадаги 5-6 йиллик турмуш хурмати-ю, фарзандлар ҳаққи?! Қани бир пайлар жўшиб-тошган муҳаббатдан бир мисол?

Санобар ва Муслимбек можароси ана шу тахлит эди. Албатта, бундай

кезларда иложсиз ҳар икки тарафнинг сўзига қулоқ солишга, жанжалнинг асл муҳиятини идрок этишга уринасиз. Бироқ собиқ эр-хотиннинг бир-бирига бу қадар юқори "ҳурмат"ини қўриб, улар қандай яшаб, икки фарзанд ортиришига ақлинг бовар қилмайди.

Касбимиз тақозоси билан чекимизга мол-мулк, алиментларни ундириш каби низоларни қўриш масаласи ҳам тушган. Тайинки, бу жараёнда ҳам кўнглиларга оғриқ югуради: қани эди таъминотга муҳтож болаҳонлар кимларгадир мўлтирамаса! Ахир уларнинг бошқа тенгдошлари қатори ота-онаси бағрида эркаланишга, бағри бутун вояга етишга ҳаққи бор-ку?! Юртимиз, Юртбошимиз томонидан шу қадар болаларга ҳамхўрлик кўрсатилса-ю, ўз ота-онаси латт тақдирига белисдан қараса... Ҳатто таъминоти учун пулини қизганса ёки улардан тонса?!

Шу ўринда турмушга тайёрланаётган ёшларимизга, орзу-хавас, тўй таъридуидаги ота-оналаримизга ва мутасадди фаолларимизга айтар сўзимиз бор: янги барпо бўлаётган оила, уларнинг келажақ турмуши ҳақида эринмай мушоада юритмоқ шарт. Икки тараф кишиларининг бир-бирларига тоабд муносиб бўлиб ўтишларига кўзингиз етсагина тўй бошланг. Маросим, тантанали кунларга шошиб, қалта ўйлаб иш кўрманг. Никоҳни эса асло бузилмайдиган эзгу битим, деб билинг.

Нилуфар НИЁЗОВА,
«Huquq»

Бўш иш ўринлари ярмаркаси

Марғилон шаҳридаги Хунармандчилик марказида шаҳар ҳокимлиги, шаҳар прокуратураси ҳамда аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш ва бандликка кўмаклашиш маркази ҳамкорлигида касб-хунар коллежлари битирувчиларини бар-

қарор иш ўринлари билан таъминлаш, ёшларнинг ижтимоий-иқтисодий ҳаётдаги ўрнини мустаҳкамлашга кўмаклашиш мақсадида навбатдаги меҳнат ярмаркаси ташкил этилди. Тадбирда 50 та ташкилот, қорхона ва муассасалар ўзларининг 240 та

бўш иш ўринлари билан қатнашишди. Ярмаркага касб-хунар коллежлари битирувчилари билан бир қаторда фуқаролар ҳам таъриф буюришди. Тадбир сўнггида 40 нафар касб-хунар коллежлари битирувчилари иш берувчилар

билан шартнома имзолади. 73 нафар битирувчи меҳнат қонунчилиги, меҳнат муҳофазаси ва бошқа масалалар бўйича мутасаддилар томонидан ҳуқуқий маслаҳат ва тавсиялар берилди.

Муҳаммадjon МАҲМУДОВ,
меҳнат фахрийси

Huquq
yuridik gazeta

Muassis:
O'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuraturasi

Bosh muharrir:
Jahongir Jur'atovich
MAKSUMOV

Tahrir hay'ati:

Hakimboy HALIMOV
Abbosxon SAGINOV
Muxtor ZOIROV
Gulnoza RAHIMOVA
Baxtiyor NAZAROV
(Bosh muharrir o'rinbosari)
Kamoliddin ASQAROV
(mas'ul kotib)

Tahririyat manzili:
Toshkent shahri, Yahyo
G'ulomov ko'chasi, 66-uy.

Telefon: 233-98-40,

Faks: 233-10-53,

233-64-85

E-mail:

huquq@huquq-gazeta.uz

Gazeta haftaning payshanba kunlari chiqadi.

Sotuvda kelishilgan narxda

Tahririyatga kelgan qo'yilmalar taqdir qilinmaydi va egalari qaytarilmaydi. Muallif fikri tahririyat nuqtai nazaridan farqlanishi mumkin. «HUQUQ» materiallarini ko'chirib bosish faqat tahririyat ruxsati bilan amalga oshiriladi. □ — tijorat materiali. Reklama materiallarining mazmuni uchun tahririyat javobgar emas.

Nashr ko'rsatkichi

231

Buyurtma s-316. 46 127 nusxada bosiladi. Gazeta tahririyat kompyuter bazasida teriladi va sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.

Navbatchi muharrir: G.HOJIBOYEVA

Sahifalovchi: S.BOBODJONOV

Navbatchi: O'.DEHONOV

Bosmaxonaga topshirish vaqti: 22.00.

Topshirish: 20.00 12 34 5 6 7 8 9

Gazeta «O'zbekiston» nashriyot matbaa joyida chop etiladi.

Korxona manzili: Toshkent shahar, Alisher Navoiy ko'chasi, 30-uy.

Gazeta O'zbekiston Respublikasi matbuot va axborot agentligida 2009-yil 12-oktabrda 0188-raqam bilan ro'yatga olingan.

ISSN 2010-7617

8'72010 761004